PATRICIDIUM, *vide* INTERFECTOR, PARRICIDA.

PATRIMONIUM. Patrimonia ampla dum cedunt filiis imprudentibus, sæpe evertuntur et pereunt, V, 397, 2.

PATROCINIUM. Patrocinium Dei implorandum, *Iob*, 372, 1. Patrocinia sanctorum valida, 789, 1 *Vide* DEUS, SANCTI).

PATRONATUS. Patronatus jus habentes, etiam laici, licite dignum Episcopo ad beneficium præsentant, XVII, 164, 1. Patronatus jus non usurpent laici id non habentes, X, 644, 1.

PATRONUS. 1° Patronus in quo ab advocato differat, XX, 533, 1.

2° Patronus orantium pro hostibus est S. Stephanus, XVII, 187, 1. Patroni nautarum christianorum qui, 438, 2.

PATRUELIS. Patruelis est Christus, XI, 151, 1, 2.

PAUCILOQUENTIA, PAUCILOQUUS. Pauciloquentia commendatur, V, 288, 2; IX, 170, 1. Pauciloquus plerumque habetur sapiens, V, 289, 1. Quomodo animam custodiat, 375, 2. De pauciloquis gnomæ, XX, 75, 1 et seqq. (*Vide* LOQUACITAS, LOQUI, MULTILOQUIUM, SILENTIUM).

PAUCITAS. Paucitas commendatur in communitate, nocet nimia multitudo, XI, 228, 1, 2. Paucitas salvandorum, XI, 307, 1; XVI, 190, 1, 2. Paucitas salvandorum per varios typos ostenditur (*Vide* ELECTI).

PAUCUS. 1° Pauci si generosi, multa possunt, III, 345, 1. Pauci æque docendi ac multi, XVII, 313, 2.

2° Pauci assumpti ad fidem Christi, XI, 247, 2; 248, 1. Pauci ad Christum ab Apostolis virisque apostolicis conversi sunt, respectu non conversorum, XIII, 644, 2 et seq. Pauci e Judæis Christum receperunt, XVI, 305, 1.

3° Paucis multa complecti, magni viri et profundi ingenii, IV, 507, 1. Pauca bene agenda, IX, 341, 1, 2.

PAULA (S.). 1° S. Paula Romana ornamenta sua mundana templis obtulit, I, 755, 1. Ejus devotio erga Bethleem, 331, 1. Bethleem Romæ prætulit, XIV, 113, 2. Feminarum tria condidit monasteria, et unum virorum, *ibid.*

2° S. Paulæ pœnitentia, XV, 131, 1, 2. Ejus compunctio, 145, 2 et seq. Quomodo vitæ prioris delicias, jejuniis, lacrymis aliisque pœnis castigarit et planxerit, XIII, 487, 1. Quanta pœnitentia parva delicta expiarit, XVIII, 467, 2. Luxum levem, vestium austeritate punivit, XIX, 205, 1. Ejus in Bethleem paupertas, XVII, 27, 1; 135, 2. Ejus constantia in rei familiaris dispendio, XII, 681, 1. In pauperes fuit effusa, VI, 507, 1, 2. Ita in pauperes fuit profusa, ut aliena veste et sumptu sepeliri debuerit, XVIII, 472, 1. Quod ejus theatrum fuerit, 282, 2. Quando balnea adiret, XIII, 182, 1.

3° S. Paula continua fuit martyr, XIII, 443, 1 Morbos corporis valido spiritu sustentabat, V, 54, 1. Ejus in injuriis patientia, XV, 172, 2. Scripturæ verbis se in tentatione animabat, VI, 431, 1; IX, 94, 2; 95, 1. Ei Scriptura fuit clypeus adversus omnes tentationes, XIX, 306, 1. E sacra Scriptura in omnibus adversis sententias proferebat, XV, 8, 2.

4° Mortua est Bethleem, ejus mors, epitaphium et elogium, I, 663, 1; XIV, 144, 1. Ejus sepultura et exequiæ, XI, 267, 1, 2. S. Paula Romana portentum fuit, XXI, 221, 1.

PAULINUS (S.) Nolanus. 1° S. Paulinus Nolanus quod omnibus abdicatis pauperem vitam cum conjuge viveret, maniacus habetur, XV, 289, 1. Ejus paupertas, II, 289, 1; XV, 196, 2; XVII, 135, 2. Ejus sufficientia, XIX, 256, 1. Ejus vox divina de divitiis, XI, 157, 2.

2° S. Paulini humilitas, ex humilitate in sacram Scripturam commentari noluit, sed aliis minus sublimibus operibus calamum admovit, XIII, 217, 1. Cur se depingi nollet, XX, 82, 2. Optabat æditum esse templi S. Felicis, XVII, 360, 1.

3° S. Paulini charitas in liberandis captivis, XII, 265, 1. Filii viduæ redimendi causa se in servum Wandalis vendi passus est, I, 433, 1; X, 208, 2; XV, 5, 2; 453, 2; XVI, 262, 2; XVII, 24, 2; XVIII, 472, 2; XX, 38, 1, 577, 2.

S. Paulinus quam in pauperes fuerit effusus, XIII, 626, 1. Ei quam miraculose frumentum a Domino multiplicatum, *ibid.*

5° S. Paulino expirante tremuit cubiculum et terra concussa est, XV, 647, 1.

PAULUS (S.) APOSTOLUS. I. S. PAULI APOSTOLI NOMEN, GENUS, INDOLES, INSTITUTIO, ET PRO JUDAISMO ZELUS. — 1° Paulus unde dictus sit Saulus, XX, 12, 1. Unde dictus sit Paulus, XVII, 278, 2; 279, 2; XVIII, 37, 2. *Pauli* nomen an græcum, hebræum, an hebræo-græcum, XVIII, 37, 1. Quid latine id sonet, *ibid.* Hujus etymologia, XVIII, 37, 2.

2° Fuit oriundus ex tribu Benjamin, I, 412, 1. Pluribus ostenditur ejus et Benjamin analogia, I, 373, 1; 412, 1; XVII, 208, 2. Tarsi in Cilicia est natus, XVIII, 1, 1. Et nobili prosapia ortus, XVIII, 1, 1; XIX, 42, 1. Erat ibi senatorii ordinis, XIX, 314, 1. Quomodo se Hebræum vocet, XVIII, 496, 1; XIX, 42, 1, 2.

3° Quomodo a primogenitoribus servierit Deo, cum fuerit persecutor, XIX, 272, 1. Græcorum est disciplinis excultus, *ibid.* Scientia ipsius naturalis et Græcanica, XVIII, 3, 1. Platoni comparatur, *ibid.* Fuit secta Pharisæus, XVII, 396; 1, XIX, 42, 2; 272, 1. Hierosolymam juvenis abiit ut Gentilium scientia imbutus, sacris disciplinis erudiretur, XVIII, 1, 2. Potuit Christum concionantem audivisse, XVII, 419, 1. Fuit prophetarum studiosus, XI, 42, 2. Fœcundo et uberi erat ingenio, XVIII, 521, 2; XIX, 322, 1. Quomodo sine lege aliquando viveret, XVIII, 121, 1.

4° Nomine et corpore parvus fuit, XIV, 405, 2.

Corpore pusillus fuit, sed spiritu et sapientia gigas et celsus, XIII, 218, 1; XVIII, 37, 2; 484, 2. An fuerit podagricus, et perpetuos dolores capitis habuerit, XVIII, 503, 1, 2. An fuerit abstemius, XIII, 229, 2. Scenofactoriam artem exercuit, XIX, 169, 2.

5° Ejus zelus pro lege et judaismo, XVII, 167, 1; XVIII, 1, 2; 521, 2; 522, 1; XIX, 42, 1, 2. Fuit ante conversionem Ecclesiæ persecutor, XVIII, 521, 2. Ducem se præbet Judæis ad extirpandos Christianos, putans se obsequium præstare Deo, XIX, 42, 1, 2. Ejus conscientia bona fuit dum persequeretur Christianos, XVII, 393, 1. Ejus feritas in Christianos, 194, 1; 208, 1, 2; 216, 1. Lapidavit Stephanum per alios, XVII, 184, 2. Quomodo tunc adolescens fuisse dicatur, *ibid.* Quomodo sententiam se detulisse dicat, cum occiderentur fideles, XVII, 419, 2 et seqq.

II. S. PAULI PRÆDESTINATIO, VOCATIO, CONVERSIO ET GRATIA. — S. Paulus est ab æterno ad apostolatum prædestinatus, XVII, 15, 2 Quomodo segregatus ex utero matris, XVIII, 522, 1. Segregatus a Deo ad prædicandum gentibus, XVII, 275, 2. Ejus vocatio duplex, 16, 1. Cur a Deo conversus sit, 208, 2. Quomodo Christus illum persequeretur, XIX, 187, 1. Ejus peccatum ignorantia non excusabat, sed minuebat, 186, 2. Quantum id fuerit, *ibid.* Peccans ex ignorantia minus indignus fuit venia, minusque impedivit Dei vocationem, quam si peccasset malitia, XIX, 184, 1. Dei in ipsum longanimitas, 186, 2. In illo mystice impletum est vaticinium Jacobi de Benjamin, XVIII, 2, 1. Quomodo fuerit lupus, XI, 214, 2. Rhinoceroti confertur, XIX, 188, 1. In judaismo erat plane separatus a Christo, XVIII, 156, 2. Vocatus est a Christo jam glorioso in cœlis, 2, 1. Orante pro illo S. Stephano, fuit conversus, XIX, 196, 1. Quo anno Christi et quoto ætatis anno conversus sit, XVII, 220, 1, 2; 221, 1; XVIII, 12, 2; 504, 2. Ejus conversionis modus enarratur, XVII, 209, 1, 2 et seqq. Eques an pedes iverit Damascum, 210, 1. Vidit Christum in aere vicino, 212, 1. Tunc Christus ei corporaliter apparuit, XVIII, 400, 2. Quomodo ab eo fuerit comprehensus, XIX, 46, 2. A gratia Dei quasi a remora detentus est, XVIII, 2, 1, 2. Ejus cum eo duellum, 2, 1. In conversione fuit contritus, itaque justificatus, tamen libere conversus, XVII, 212, 2. Ejus conversio vera fuit, XVI, 130, 1. Ejus gratia diversimode fuit efficacissima, 213, 1, 2. Suam ipse vocationem et conversionem ipse describit et miratur, et deprædicat, XIV, 152, 2; XVI, 16, 1; XVIII, 2, 2. Peccasset nisi prædicasset, XVII, 17, 1. Non ita in gratia confirmatus fuit, quin ab ea excidere potuisset, XVIII, 335, 2. Quomodo gratia Dei in illo vacua non fuerit, 400, 2 et seq. Sed ei est cooperatus, 401, 1. Qualem gratiam a Deo acceperit, et quomodo ei cooperatus, 2, 2. Vocationi plene obedivit, XVII, 16, 1.

Quomodo viderit Ananiam ad se venientem, XVII, 217, 1. Fuit vas electionis, quomodo, *ibid.* et seqq. Est major cœlo, 217, 1. Christi nomen quotupliciter portarit, *ibid.*, 2. Quomodo ei Deus ostenderit quæ pro eo passurus esset, 218, 1. Plura passus est quam egerit, 218, 2. Peculiariter in eo multa facta sunt quoad ritus christianismi quæ in aliis facta non sunt, 219, 1. Ejus cæcitatem discussit Ananias in nomine Jesu, 219, 2. In baptismo repletus est Spiritu sancto, 220, 1.

III. S. PAULUS A QUO, QUANDO ET QUOMODO EDOCTUS SIT MYSTERIA FIDEI; REVELATIONES EI FACTÆ; EJUS RAPTUS IN CŒLUM. — Quomodo edoctus sit a Deo mysteria fidei, XVII, 215, 1. Didicit Evangelium non ab homine, sed Dei revelatione, XVIII, 3, 1, 2; 524, 2. Sapientiam et gloriam Dei scivit revelatione divina, 263, 1. Multas habuit revelationes, 13, 2; 502, 1. Revelationem de sua salute non habuit, proinde de ea incertus fuit, XVIII, 335, 2; 424, 2; XIX, 45, 2; 311, 1.

Quando ejus raptus contigerit, XVII, 3, 1; 388, 1, 2; XVIII, 499, 1. Non fuit tunc ejus anima a corpore separata, *ibid.*, 2. Vere cum corpore et anima raptus fuit, 501, 1. An vere nesciret raptus sui modum, *ibid.* Semel tantum est raptus, *ibid.* et 2. In raptu divinam essentiam non vidit, XIII, 245, 2; XVIII, 501, 2. Quæ ibi audierit arcana, XVIII, 3, 2; 502, 1, 2.

IV. VITÆ S. PAULI A CONVERSIONE ET APOSTOLATUS EJUS SERIES ET ORDO. — 1° *S. Pauli missio et apostolica potestas.* Paulus est apostolus vocatione et munere, non tantum nomine, XVIII, 38, 2. An electus ad apostolatum quia fidelis, XIX, 183, 1. Vocatus est ad docendas gentes et fundandas Ecclesias, XVIII, 39, 1. Cur dicatur ascensor cameli, XXI, 331, 1. Apostoli titulo non minus gaudet quam duodecim illi a Christo vocati, *ibid.* Vocatus est a Deo, non ab hominibus missus, nec intrusus, *ibid.*, 516, 2. Ejus triplex gratia ad evangelizandum, 612, 2. Quando ordinatus sit episcopus, XVII, 276, 1. A quo, et quo anno, 276, 2.

Commissa fuit Paulo Evangelii dispensatio, XVIII, 331, 1. Quomodo se apostolum probet, XVIII, 328, 1; 507, 2; XIX, 277, 2. Quomodo se a pseudoapostolis distinguat, XVIII, 282, 1; 328, 2; 457, 2; 485, 1, 2. Quomodo ei apostolatum Deus demandarit, XIX, 176, 1, 2. Cur Evangelium cum Petro et aliis apostolis contulerit, XVIII, 523, 1; 526, 2. Modeste cæteros apostolos deprimit, ut suam auctoritatem erigat, 527, 2. Schismatis Corinthii auctores arguit, 279, 2. Corinthium incestuosum excommunicavit, 286, 1. Petrum judaizantem arguit et in viam revocavit, 4, 1. An vere eum reprehenderit, 529, 1. Ordinat quomodo collationes spirituales in Ecclesia fieri debeant, 388, 1. Cur Timotheum circumciderit, non Titum, 527, 1. Alimoniam accepit a nonnullis dum evangelizat, 331, 2. Quam difficile ei fuerit cedere jure sustentationis apud Corinthios, et

quare jure illo cesserit, 382, 1. Pro pauperibus Judæis collectam passim fieri jubet, 416, 1.

2° *Variorum ejus gestorum chronotaxis*, XVII, 1, 2; 3, 1 et seqq.; 4, 1, 2. S. Paulus in synagoga Damasci Christum prædicare incipit, 221, 2 et seq. Damasci tenduntur ei insidiæ, cur, 223, 1. Cur unde se subduxerit, *ibid.* Quando contigerit ejus fuga per sportam, et qua occasione, XVIII, 498, 2. In Arabiam secedit et eam ad Christum convertit, XIV, 17, 1, 2.

S. Paulus duplici de causa Jerusalem abit post conversionem, XVIII, 526, 2. An statim a conversione eo sit profectus, 523, 2. Cur Petrum ibi adierit, *ibid.* Confert doctrinam cum S. Petro, XVII, 16, 2. Ab Ecclesia fuit auctoratus, *ibid.* Ejus charitas et unio cum S. Petro, XX, 493, 1.

Saulus et Barnabas jussu Spiritus sancti mittuntur ut evangelizent Gentibus, XVII, 275, 2 et seq. In Cypro convertit Sergium Paulum proconsulem, 279, 2; 280, 1. Paulus libere corripuit Elymam magum proconsulem a fide avertere renitentem, XII, 735, 2 et seq. Inde Antiochiæ Pisidiæ in synagoga concionator Paulus, sed per Judæos expulsus, excusso pulvere pedum cum Barnaba pergit Iconium, XVII, 283, 2 et seqq. Paulus et Barnabas multos Iconii convertunt, 287, 1, 2. Paulus Theclam Iconii quomodo converterit, 287, 1; 288, 1. Theclam virginem Deo despondit, XVIII, 492, 1. Item Tryphænam et Tryphosam convertit, XVII, 288, 2. Cur habetur a Lycaoniis pro Mercurio, 290, 1; 291, 1. Ejus eloquentia, 291, 1. Lapidatur in Lystris, 293, 2. A Deo post lapidationem sanatur, 294, 1. Ejus fervor post accepta vulnera, *ibid.* Antiochiam iterum reversus, lapidatus est et pene occisus, XIX, 302, 1.

Ad solvendam quæstionem de legalibus, mittitur Hierosolymam Paulus cum Barnaba, XVII, 299, 1 et seqq. Cur Timotheum circumciderit, 306, 2. Eum socium suæ prædicationis assumit in Asia et Bithynia, 307, 1. Cur Paulus vetitus a Deo in Asiam prædicare, *ibid.* Ejus visio de viro Macedone, 308, 1. A Christo in Macedoniam vocatur, XVIII, 13, 1; XIX, 1, 1. Ejus pia somnia, XVII, 308, 1. Ejus comites peregrinationis, *ibid.*, 2. Ejus persecutiones in Macedonia, XVIII, 428, 2. Cur a dæmone laudari noluerit, XVII, 311, 1. Flagellatur, 311, 2, Judæi adversus eum Thessalonicæ seditionem concitarunt, XIX, 114, 1 Thessalonicæ matronas nobiles plurimas convertit, 114, 1. Hinc eo Timotheum mittit ut conversos in fide firmaret, *ibid.* Semper primo ad Judæos prædicabat, XVII, 315, 1.

Cur ductus in Areopagum, XVII, 322, 2. Paulus Athenis pergit Corinthium, 341, 1. Ei Dominus Corinthi apparet, XVIII, 246, 2. Ejus contentio cum Judæis Corinthi, XVII, 344, 1, 2. Ejus gesta ibi varia, 345, 1. Corinthi sesquiannum conversatus, multos convertit, XVIII, 246, 2. Qualia passus sit Corinthi, 260, 1, 2.

Quandiu Ephesi hæserit, XVII, 351, 2; 372, 1. Ephesi biennio mansit, disputans, XIX, 83, 1. Cur tamdiu Ephesi morari voluerit, XVIII, 417, 1. Fundavit Ecclesiam Ephesinam, XVII, 352, 1. Quæ ejus tribulatio ibi fuerit, XVIII, 421, 2 et seq. Alexander ærarius ei valde restitit, XIX, 314, 1. Ejus pugna cum bestiis Ephesi quæ fuerit, XVII, 361, 1, 2. Cur tunc Romam ire cogitaret, 357, 1. Pedes proficiscebatur, 365, 2. Fulguris instar Asiam et Europam pervadit, 366, 1. Ejus ultima verba et testamentum ad Ephesios, 366, 2. Cur iter suum ad Corinthios distulerit XVIII, 428, 2.

Paulus quater Jerusalem adiit Christianus, XVII, 347, 1. Soli similis est, *ibid.* Cur impelleretur ire Hierosolymam, 368, 2. Ad mortem quomodo anhelaret, 369, 2. Pentecosten ultimam quando Hierosolymæ egerit, 380, 1. An Nazaræatus votum secundo susceperit, 381, 2. Omnibus se locis ac personis accommodat, 382, 1. Quomodo in templo purificatus sit, *ibid.* Quot dies ei impenderit et quo die captus, 383, 2. Corinthus adversus eum seditionem movet quod præputiatos in templum duxisset, XVIII, 19, 1. Latronibus assimilatur a Judæis, XVII, 385, 1. Cur servarit litteras olim sibi a pontifice traditas, 387, 2. Cur a Judæis pulvere conspergatur, 389, 2 et seq. Cur flagellatus exceperit contra flagellantes, 390, 2. Cur jussus a pontifice cædi, 393, 2. Cur eum Paulus a Deo optet percuti, 394, 1. Quomodo pontificem Ananiam non agnoverit, 395, 2. Cur discordiam inter Pharisæos et sadducæos serat, 396, 1. Honor ei vincto a Romanis exhibitus, 400, 1. Ejus libertas coram iniquo præside, 408, 2. Felicem præsidem perterret de judicio futuro loquens, item Festum et regem Agrippam, XVIII, 9, 2. Ejus judex proprius an esset Cæsar, an S. Petrus, XVII, 412, 2. Cur Cæsarem appellaret, *ibid.* et seqq. A principibus viris auditur, 416, 2. Cur ad Agrippam regem sermonem converteret, relicto Festo, 418, 2. Peroravit coram Agrippa vinctus, 422, 1.

Paulus in Italiam quomodo navigare cœperit, XVII, 425, 1 et seqq. Quas in navigatione virtutes ostenderit, 429, 2. Quatuor ejus naufragia, 431, 2. Angelum illi Dominus naufraganti submittit, XVIII, 13, 1. Temere est a Melitensibus judicatus, XII, 18, 2. Viperam illæsus manu excutit, XVII, 436, 2; XVIII, 14, 1. Quæ bona Melitensibus contulerit, XVII, 435, 1. Ejus gesta et appulsus in Siciliam, 438, 2. Quando Romam appulerit et tempestates passus sit, *ibid.* et seq.

S. Paulus fuit Romæ in libera custodia, XII, 429, 1; XVII, 444, 1, 2. Quare capacem domum conduxerit, XII, 429, 1. Onesimum Romæ in primis vinculis convertit, et eum cum epistola Colossas remittit ad herum a quo fugerat, XIX, 341, 1. In primis hisce vinculis plures e familia Neronis convertit, XVII, 444, 2. In qua prima defensione affuerit ei Deus, 315, 1. Angelus ei affuit cum Neroni sisteretur, XVIII, 13, 2. An opere Senecæ a vinculis Neronis liberatus fuerit, XIX, 315, 2. Qua

occasione a Nerone solutus vinculis fuit, XVII, 445, 1. Aliqui dicunt eum a Romanis pontificibus absolutum fuisse, 442, 2. Romæ non fuit Episcopus, *ibid.* Quid egerit post prima vincula, 446, 1. Hispaniam adiit, 445, 1. Ejus gesta ibi, 445, 1, 2. Post prima vincula visitavit etiam Asiæ Ecclesias, XIX, 316, 2 et seq.

S. Paulus e secundis vinculis, quod in primis evenerat, ad Timotheum scribit, XIX, 315, 2. In carcere petit sibi afferri libros et membranas, 314, 2. Martyrium semper ambiebat, XVII 37, 2. Mortem præscivit, XIX, 309, 1. Passiones, mortificationes et mortem Christo veluti calicem libat, XVIII, 442, 2. Martyrium tandem sub Nerone consecutus est, et quare, XVII, 37, 2. Mortis ejus causa fuit quod Simonem magum e sublimi dejecerit, et pellicem Neroni detractam Christo peperit, XI, 661, 2; XVIII, 11, 2; 492, 1, 2; XIX, 315, 1. Passus Romæ cum Petro sub Nerone, XVIII, 11, 2. Ejus martyrium, XVII, 446, 1. Moriens carnifices convertit, XVIII, 12, 2; XX, 374, 2. Ejus martyrio interfuit S. Stephanus, XVIII, 12, 1. Ejus morientis animam S. Stephanus excepit, XVII, 187, 1. Quamdiu vixerit, 221, 1. Anno ætatis sexagesimo octavo moritur, XVIII, 12, 1, 2.

V. S. Pauli virtutes. 1° *De S. Pauli virtutibus ad Deum spectantibus.* Primo. *Ejus præstans potensque fides.* XVII, 17, 1, 2. Quam plenus fuerit Spiritu sancto, XVI, 426, 2. Est signifer testium fidelium Dei, XIII, 441, 1. Fide excelluit, XVII, 1. Raptus in tertium cœlum, vidit mysteria quæ fide credimus, *ibid.* Fidem suam, Prophetarum et Apostolorum celebrat passim, ac præsertim toto cap. XI *Epist. ad Hebr.*, ibid. Fidei robur in Paulo, *ibid.*, 2. Fidem miraculorum habuit, *ibid.*

Secundo. *Ejus erga Deum profunda reverentia et religio*, XVII, 19, 2; 20, 1. Ubique Deum præ oculis habens venerabatur, 19, 2. Profunda cordis corporisque demissione Deum colebat et adorabat, 20, 1. In omnibus actionibus ad orationes semper recurrebat, XIX, 522, 2. Omnes pene Epistolas a gratiarum actione, vel benedictione Dei orditur, XX, 241, 2. Ejus cœlestes cogitationes, gratitudo et oratio, XVIII, 8, 1. Preces Romanorum efflagitat, XVIII, 241, 2. Fidelium se precibus commendabat, *Job*, 789, 2. Semetipsum Deo per singulas dies immolabat, XVII, 20, 1 Paulus Deum, SS. Trinitatem ejusque opera et consilia obstupescit et obmutescit, 20, 1. Mysterium vocationis Gentium semper et ubique valde stupet, XIII, 302, 1. Jurans non jurat per conscientiam, sed per Christum, XVIII, 156, 1, 2. Ejus religiosa sinceritas, 508, 1.

Tertio. *S. Pauli in Deum fides et confidentia*, XVII, 18, 1, 2. In spem contra spem credidit et speravit, 18, 1. Hac spe omnia naturæ non solum difficilia, sed et impossibilia superavit, *ibid.* Hac spe in persecutionibus gloriabatur, *ibid.* Non tantum sibi, sed et suis fidelibus in quibusvis afflictionibus speravit, 18, 1. Paulus continua experientia opis divinæ edoctus, securus erat in qualibet difficultate de prospero rei exitu et eventu, *ibid.* Certa spe gloriam et coronam cœlestem percipiebat, *ibid.*, 2. Vinctus in cœlis animo habitabat, XVIII, 602, 2; XIX, 55, 1, 2.

Quarto. *S. Pauli erga Deum et Christum eximius amor*, XVII, 18, 2; 19, 1, 2; XVIII, 452, 1, 2. Totus erat charitas, VIII, 21, 2; 222, 2. Totus fuit igneus, X, 503, 2. Fuit alter Seraphim, XI, 181, 1. Amore Dei fuit ebrius, V, 241, 1; XVII, 19, 2. Fuit insanus amore Dei, XVII, 421, 1. Paulus ardebat amore Dei et Christi, 18, 2. Adeo Christum amabat, ut in eum transformatus videretur, 19, 1. Crebro Deum et Christum ex reverentia et amore nominat, IX, 600, 1. Quam sæpe repetat in suis Epistolis nomen Jesu et nomen Christi, VII, 481, 2. Quam creber in gratiarum actione, et nomen Jesu nominando et iterando, XXI, 177, 1. Nomen Jesu erat Paulo in deliciis, ac mel in ore, melos in aure, jubilus in corde, XVII, 19, 2. Jesu nomen semper in ore et corde habebat, XVIII, 7, 2 et seq., 592, 1. Assidue cum Christo conversatur, 8, 1. Cur justitias legis pro Christo ut stercora arbitretur, XIX, 44, 2. Paulus hostes, ærumnas, pericula, diabolos totumque infernum et mundum quasi ad duellum pro amore Christi provocabat, XVII, 19, 1. Præ amore mori optabat, ut suo Christo frueretur, *ibid.*

Quinto. *S. Pauli voluntatis plena cum divina conformitas, et in eam resignatio*, XVII, 20, 2. Per omnia se suosque voluntati divinæ conformabat, *ibid.* Dei voluntatem ubique adimplevit, quasi angelus terrestris, *ibid.* In omnibus id quod perfectius est et Deo gratius faciebat, 21, 1. Mentem per orationem et contemplationem habebat cum Deo conjunctam, non tantum per diem, sed etiam per noctem, *ibid.*

2° *De S. Pauli virtutibus proximum spectantibus.* Primo. *S. Pauli sapientia et doctrina.* Est abyssus sapientiæ, XVIII, 3, 2. Oceanus est sapientiæ, zeli, et spiritus divini, 6, 1. Cum balista comparatur, *ibid.* Cur eloquentia et sapientia humana abstinuerit, 264, 2. Nemo eo magis medullas Scripturarum novit, 1, 2. Linguæ et prophetiæ donum habuit, 13, 1. Fuit ipse propheta, XIII, 220, 1. Quomodo sit propheta, XVIII, 387, 1. Ejus sapientia in Epistolis lucet, XVIII, 3, 1, 2. Fuit perfectionis eximius magister, XIII, 229, 1, 2. Ejus de sua doctrina testimonium, XVIII, 6, 2. Platoni comparatur, 3, 2. Platonicos Corinthi confutat, 448, 2. Sui ævi sophistas multis locis perstringit, X, 262, 1. Quomodo usus dono linguarum, XVIII, 292, 2. Quomodo omnium Corinthiorum linguis loqueretur, cum una tantum ibi esset lingua, 392, 2. Legatus fuit ad promissionem vitæ, XIX, 271, 1, 2. Ejus sublimitas et profunditas, XVIII, 6, 2; 583, 2. Quomodo imperitus fuerit sermone Græco, 492, 2 et seq. Sæpe phrasim usurpat Cilissam, quia et ipse Cilix, XIII, 248, 2. Imperitus in grammatica,

sed non in rhetorica, XVIII, 493, 1; XIX, 343, 2. In scribendo consensit cum aliis apostolis, XX, 2, 2. Quomodo depressis operibus legis fidem in Christum tantopere extollat, 122, 2. Requirit opera fidei, 132, 2. Hinc non adversatur aliis apostolis etiam opera requiri asserentibus, 122, 2. S. Paulus et S. Jacobus quomodo sint conciliandi quoad fidem et opera in justificatione, 132, 2 (*Vide* Epistolæ S. Pauli, Fides, Opera).

Secundo. *Ejus charitas erga proximum quam esset vehemens*, II, 122, 1; XVIII, 152, 2; XIX, 44, 1. Judæos etsi necdum Christianos dilexit, IX, 377, 1. Ejus charitas erga Judæos, XVII, 37, 1; 385, 2, 389, 1, 2 et seqq.; 443, 1. Tristitia ejus ob Judæorum reprobationem, XVIII, 9, 1; 156, 2. Suum erga eos affectum testatur, 156, 2. Optat sibi æternam damnationem exemplo Mosis, 157, 2. Hæc ejus optatio non fuit absoluta, utpote Dei ordinationi repugnans, *ibid.* Judæis factus est Judæus, Gentibus exlex, et omnibus omnia, 9, 1; 332, 1. Ejus affectus et amor erga filios suos, XVIII, 9, 1; 431, 1; 459, 2; 507, 1; 554, 2; 555, 1; XIX, 121, 2; 125, 2. Ejus gemitus, XVIII, 142, 2; XIX, 16, 2. Sollicitudo ejus pro omnibus Ecclesiis, XVIII, 9, 1; 497, 2, XIX, 314, 1; 322, 2. Optat diutius vivere ad salutem proximorum, potiusquam esse cum Christo, XIX, 16, 2. Ejus in Timotheum amor, 272, 2. Ejus in pauperes benignitas, XVIII, 240, 2.

Pauli amor erga inimicos, XVII, 37, 1, 2.

Tertio. *S. Pauli zelus pro salute animarum*, XVII, 341, 2 et seq. Zelum animarum ardentem habuit, XIV, 464, 2; 616, 1; XVI, 647, 1; XVII, 21, 1; 368, 2; 369, 1; 385, 2; 421, 2. Ejus zelus pro Judæis, XIV, 58, 1. Ejus in fide dilatanda studium, XVIII, 486, 1, 2. Ingentem habebat zelum honoris divini propagandi, XVII, 21, 1. Animarum salutem et lucrum quanti fecerit, XIX, 13, 1. Charitate et zelo pro animarum salute complexus est totum orbem, eumque studuit Deo offerre, XVII, 34, 1. Cor ejus ita magnum erat, latum et amplum, ut totus mundus ei videretur exiguus, 34, 2. Zelum animarum admirabilem habebat, *ibid.* Zelum exercuit in idola, dæmones, vitia et vitiosos, illa extirpando et hos corrigendo, 35, 1. Paulus fuit Azarias seu Dei adjutor in salute hominum procuranda, IV, 290, 1.

Quarto. *S. Pauli indefessa et efficax Evangelii prædicatio*, XVII, 31, 2 et seq. Gladium persecutionis vertit in vomerem Evangelii, jam conversus, XIII, 521, 1. Qualis concionator fuerit, V, 293, 1, 2. Ejus ardor in concionando, XVII, 444, 1. Efficacia vocis ejus, XVII, 343, 1. Pauli quasi hominis ignei sermo pariter igneus erat, 35, 1. Fuit quasi tonitru, XVI, 511, 1. Paulus non aliud prædicabat quam Jesum Christum, et hunc crucifixum, XVII, 31, 2. Corinthiis novam philosophiam novo dicendi et agendi modo persuadere debebat, XVIII, 260, 2. Quibus rationibus et discursibus fidei mysteria probarit, 264, 2. Prædicabat non in humana sapientia et eloquentia, sed magna efficacia et zelo, XVII, 32, 1. Efficacia ejus in dicendo admirabilis, XVIII, 9, 2. Hinc magneti confertur, et Deus habetur, *ibid.* Hæc efficacia unde colligatur, 10, 2. Quomodo dici possit ob istam efficaciam magus animarum, 11, 1. Fuit paranymphus in animabus Deo per fidem desponsandis, 489, 1, 2. Fuit prædo diaboli, XI, 212, 2. Prædicabat tum verbis, tum magis precibus et vitæ exemplo, XVII, 33, 1. Ejus salutationes in Epistolis non tantum signa benevolentiæ, sed et causæ benedictionis, XVIII, 43, 1. Ejus benedictio multiplex, 241, 1. Ejus in annuntiando Evangelio libertas et alacritas, 685, 1. Stultis quomodo aliquando responderit, VI, 299, 2. Hæreticorum omnium errores sua sapientia configit, XVIII, 4, 1. Studiose catechizavit infideles et fideles, præsertim rudes et parvulos, XVII, 32, 1. Socios suæ prædicationis et peregrinationis plures allegit, 32, 2. Paulus adibat metropoles, ut Corinthum in Achaia, Athenas in Græcia, Philippos in Macedonia, Romam in Italia, 33, 1. Cur ad urbes primarias primo Evangelium detulerit, XVIII, 593, 1. Paulus Evangelium præcipue tradidit, XV, 10, 1. In Hispania prædicasse eum multi tradunt, XVIII, 240, 1. Quos ibi Christo pepererit, *ibid.*, 1, 2. Prima ubique jaciebat fidei et Ecclesiæ fundamenta, XVII, 33, 1.

Quinto. *S. Pauli prudentia*, XVII, 33, 2. Paulus rerum occasiones prudenter captabat, *ibid.* In verbis et actibus erat varius et multiplex, non mutando sententiam, nec alter factus ex altero, sed eorum quæ dicebat usum pro causarum opportunitate variabat, *ibid.* Accommodabat se personis audientium captui, V, 560, 1; XVII, 33, 2. Singulis propria dat præcepta, XVI, 179, 1. Ejus prudentia in tollendis animæ morbis, XVII, 34, 1; XVIII, 468, 2. Varios excogitavit modos animas salvandi, VI, 108, 1. Paulus eleemosynas pro pauperibus christianis qui erant Hierosolymæ, per Timotheum et socios colligebat, ne quis suspicaretur eum pro se petere, aut aliquid in proprios usus convertere, XVII, 34, 1.

Sexto. *S. Pauli compassio.* S. Paulus omnium infirmitatibus ita compatiebatur, ac si omnium esset mater, XVII, 35, 2. Erat velut cerva parturiens, *ibid.* Per compassionem crebro flebat, 36, 1. Sicut omnes lapsos benigne in gratiam recipiebat, ita labantes omni ope sustentabat, *ibid.* Cur Corinthiis suadeat ut fornicarium in gratiam admittant, XVIII, 428, 1. Non tantum animarum, sed et corporum curam gerebat, XVII, 36, 2. Suo et Christi exemplo impense Christianis commendat, ut mutuas et aliorum quaslibet infirmitates tolerent, *ibid.* Studiose vitabat et cavebat quodlibet scandalum, *ibid.*

3° *De virtutibus S. Pauli circa seipsum.* Primo. *Variæ ejus virtutes*, XVII, 14, 1; 15, 1. Fuit omnium virtutum arca et speculum, et eas virtute magis quam sermone docuit, XVIII, 7, 1. Conscientia ejus pura et simplex, 272, 2. Fuit statua virtutis, XVII, 311, 2. Fuit vir cœlestis, 445, 1, 2. In quo Christo fuit similis, 421, 2; 424, 1. In quo fuerit sigillum Christi, XIV, 352, 1.

Secundo. *S. Pauli patientia*, XVII, 21, 2. Paulus admirabilis, adamantinæ et amplissimæ fuit patientiæ, *ibid.* Hanc patientiam per totam vitam ubilibet exercuit, et exercendo quasi in immensum auxit, *ibid.* Tres gradus patientiæ Pauli, 22, 1. A Deo electus apostolus, simul auctoratus fuit dux passionum et patientiæ, *ibid.* Mira patientia sustinuit suos æmulos, invidos, detractores, calumniatores, 22, 2. Plurimas non tantum infirmitates et angustias corporis, sed animi, adeoque graves et continuas tentationes, heroice sustinuit et superavit, 22, 2.

Tertio. *S. Pauli pœnitentia et jugis mortificatio*, XVII, 22, 2 et seq. Ejus pœnitentia, XVIII, 7, 1, 2. Ejus compunctio, XII, 347, 1. Suum infidelitatis ex persecutionis Christianorum peccatum licet et ignorantia commissum, jugiter deflevit et publice sæpe confessus est, XVII, 22, 2. Paulus, ut pro hoc peccato satisfaceret, longo magis inhiavit propagationi fidei, quam prius ejus persecutioni studuerat, 23, 1. Ejus vita non fuit aliud quam continua patientia et pœnitentia, 23, 1. Jugiter studuit omnigenæ mortificationi carnis, sensuum et affectuum, *ibid.* Ejus mortificatio et pugna, XVIII, 334, 1. Seipsum quotidie immolabat, XVIII, 2. Gloriatur in sola cruce, 578, 2. Et in infirmitatibus, 498, 2. Mundum contempsit, et crucem dilexit, 7, 2. Ejus vita fuit cœnobitica, 459, 1. Brevis fuit somni et nocte oravit, XVII, 28, 2; 312, 1. Ejus temperantia, XVIII, 7, 2. Sobrie vixit, XVII, 28, 1. Crebro jejunabat, ut ipse asserit, *ibid.* Paulus hanc mortificationem fidelibus commendat, 24, 1.

Quarto. *S. Pauli humilitas*, XVII, 23, 1, 2; XVIII, 7, 1; 238, 2; 312, 1; 332, 2; 612, 1. Paulus se æstimabat et vocabat non tantum minimum apostolorum et sanctorum omnium, sed et peccatorum omnium primum et maximum, XVII, 23, 2; XVIII, 282, 1; 400, 2. An in eo fuerit anima Adæ, et propterea se primum peccatorem dicat, XIX, 186, 1. Cur abortivum se vocet, XVIII, 400, 1. Petro semper primatum cedit, 492, 2; 507, 1. Paulus ima humilitate subjecit se non tantum Deo et angelis, sed et omnibus hominibus, eorum quasi servum et mancipium se efficiens, XVII, 23, 2. Quomodo stultus factus sit propter Christum, XII, 639, 2. Paulus nihil virtutis et tantorum meritorum sibi, sed totum Deo ejusque gratiæ ascripsit, XVII, 23, 2. Cur se perfectum esse neget, XIX, 59, 1. In omnibus non suam, sed Christi gloriam quæsivit, XVII, 24, 1. Suam liberalitatem modeste extenuat, XVIII, 427, 2. Paulus omnium etiam vilissimorum, exactam curam gerebat, XVII, 24, 2. Palam prædicabat sua peccata, *ibid.*

Quinto. *S. Pauli in laboribus et periculis magnanimitas et animi celsitudo*, XVII, 24, 2; 25, 1, 2, 36, 1, 313, 1; 318, 1; 342, 1; 359, 2; 379, 1, 2; 385, 2; 394, 2; 409, 2; 422, 1; XIX, 344, 1. Paulus uti in se rebusque suis fuit humillimus, ita in iis quæ ad Christum Deique gloriam pertinent animo fuit erecto et celsissimo, XVII, 24, 2 et seq. Vere viri dignus est nomine, XI, 52, 1. Fuit leonina generositate, XIX, 363, 1. Honores, opes, gloriam, omniaque terræ bona pedibus calcabat, XVII, 25, 1. Carnis splendores et excellentias ut detrimentum habet, XIX, 43, 2. Ejus constantia in laboribus et persecutionibus, XVIII, 497, 2; XIX, 316, 2. Quasi terra major ejusque turbinibus celsior, jugiter in adversis æque ac prosperis summa animi pace et tranquillitate fruebatur, XVII, 25, 1, 2. Libere prædicabat philosophis, regibus, tyrannis, quasi omnibus superior omniumque magister, 25, 2. Ejus labores pro Evangelio, XVIII, 2, 2. Cæteris apostolis amplius laboravit, 333, 2. Ejus itinera et peragrationes Evangelii causa releguntur, XVIII, 10, 2; 239, 2; 419, 2; 423, 1; XIX, 310, 2. Omnes ejus moras, cursus et recursus non narrat S. Lucas, XVIII, 419, 2; 423, 1. Paulus exemplar laborantium, *Job*, 131, 1, 602, 2. Erat, ut apis, operosus et diligens, V, 160, 2. Quomodo adimpleret ea quæ deerant passioni Christi pro Ecclesia, XIX, 79, 1. Qui ejus interim dolores fuerint, XVIII, 465, 1. Intrepide se gerebat in periculis, XIV, 46, 1. A pseudoapostolis suggillatur, XVIII, 484, 2. Apostata ab Ebione vocatur, 4, 1. Cur fuerit Judæo christianis et Judæis odio, 241, 2; 563, 2. Bestiis fuit objectus, 407, 2. Hostes suos parum est moratus, XIX, 10, 1. In tribulatione gaudebat, XX, 15, 1. In omnibus tribulationibus et laboribus exultat, XIII, 313, 2. Eadem magnanimitate magis et dæmonibus erat formidabilis, eosque plectebat et expellebat, XVII, 25, 2; 26, 1. Hac animi celsitudine contempsit omnes Neronis et tyrannorum minas, vincula, equuleos, gladios, bestias et cruces, 26, 1. Ejus vincula sunt gloriæ insignia, XVIII, 610, 1. Adeo fuit magnanimus ut, non fugeret, sed sciens et prudens ambiret et adiret certissima vitæ pericula, vincula, tormenta et martyria, XVII, 26, 1, 2. Paulus jubet Christianos omnes esse magnanimos et generosos, 26, 2.

Sexto. *S. Pauli paupertas.* Paulus Christum pauperem pauper ipse secutus est, XVII, 26, 2. Vixit in fame, siti, nuditate, fatigatione, 27, 1. Exemplo Christi pedes obivit multas magnasque provincias, *ibid.* In tot tantisque Evangelii laboribus, noluit a fidelibus sumptus accipere, sed manibus operatus est, ut non tantum sibi, sed et suis omnibus victum pararet, 27, 2. Gratis evangelizavit, XVIII, 331, 2; 332, 1; 493, 2. Operabatur manibus ut victum compararet, ne quem gravaret, XVII, 341, 2; 373, 2. Amolitur a se avaritiæ suspicionem, XVIII, 240, 2; 473, 2; XIX, 67, 2. In carcere Romano ex eleemosynis victitabat, XIV, 261, 2. Alias ex opere manuum vivebat, *ibid.*

Septimo. *S. Pauli castitas et sobrietas*, XVII,

28, 1, 2. Castitate fuit angelica, 28, 2. Fuit angelus terrestris, XI, 230, 2. An uxorem habuerit, XVIII, 242, 1. Vixit cœlebs. XVIII, 7, 2; 328, 2; XIX, 68, 2. Fuit virgo XVIII, 7, 2; 328. 2. Quomodo ejus nomen apud S. Ignatium irrepsit inter conjugatos; cur mulierem non circumduxerit, 328, 2 et seq. Paulus etsi haberet donum castitatis, in eaque æque ac in gratia esset a Deo confirmatus, tamen non tantum studiose vitabat tentationes et pericula, sed etiam carnem suam macerabat et austere castigabat, XVII, 29, 1, Ejus stimulus carnis fuit tentatio carnis, XVIII, 503, 2. Hunc a se tolli petens non exauditur, 505, 1. Cur tentationibus luxuriæ tentatus sit, XV, 124, 2. An in carcere a dæmone colaphis cæsus sit, XVIII, 503, 2.

Octavo. *S. Pauli modestia, gravitas, et comitas*, XVII, 29, 2; 30, 1, 2. Ejus modestia, XVII, 404, 1; XVIII, 238, 2; 482, 1; 504, 1; XIX, 115, 2; 303, 1; 316, 1; 322, 1. Quomodo a se laudando iterum iterumque resiliat, XVIII, 489, 1. Quare seipsum aliquando laudarit, VI, 298, 2. Discipulos sibi æquat in scribendis epistolis, XIX, 115, 2. Ejus humanitas in salutandis Christianis, XVII, 30, 2; XVIII, 242. 1. Quam fuerit ab ambitione alienus, XIX, 322, 1, 2. Ejus comitas erga omnes, XIX, 121, 1. Gravitatem morum hilaritate frontis temperabat, XVII, 29, 2. Modestiam hanc omnibus fidelibus commendat, 30, 1. In verbis mire fuit affabilis et gratiosus, 31, 1. Oculis, ore, opere, gestu, habitu omnique actione et motu spirabat animi morumque compositionem, pietatem, devotionem, sanctitatem, vitamque cœlestem, 31, 1. 2.

Nono. *S. Pauli quantum studium proficiendi*, XVII, 31, 2; 32, 1, 2. Etsi in virtutum culmine consisteret, tamen quotidie seipsum superare et ad altiora conscendere satagebat, XVII, 31, 2. Quotidie augebat labores, 31, 2; 32, 1. Paulus fideles in virtute et spiritu provehere et perficere studebat, omnesque ad sanctitatis incrementa incitabat, 31, 1. Curabat ut episcopi et pastores Ecclesiæ essent eximii in doctrina et virtute, *ibid.* Etsi haberet scientiam a Deo revelatam et infusam, tamen per otium sacris Litteris et lectioni operam dabat, 31, 1. Fidelibus quibusque quos ad Christum convertebat, suum animarum zelum inspirabat, etiam plebeiis et feminis, 31, 2.

4° *S. Pauli miracula et apparitiones.* An noctem et diem sub aquis fuerit, et inde miraculo eductus, XVIII, 496, 2. Umbra ejus et sudaria morbidos sanant, mortuos ad vitam revocant, XVII, 352, 2; XVIII, 13, 1. Mortuos ad vitam revocavit, ut Eutychum, XVIII, 13, 2. In ejus gratiam Melita insula venenatis caret animalibus, 14, 1. In festo conversionis ejus nati venenatis morsibus medentur, *ibid.* Corpus ejus ad Catacumbas fulmine retentum, 12, 2. Ejus imago lacrymata in cæde Andronici Comneni imperatoris, 15, 1. Episcopum arianum excæcavit, 14, 2. Miracula multa ad ejus reliquias facta, 16, 2.

S. Paulus Neroni apparuit tertio a martyrio die, XVIII, 12, 2. Constantino imperatori apparens sanitatem promittit, 14, 2. Ille basilicam ei erigit, *ibid.* S. Chrysostomo commentanti visus astare, et scribenda dictare, 6, 2. S. Ambrosio corpora SS. Gervasii et Protasii ostendit, XVIII, 14, 2. S. Alberto Magno loca quædam difficilia in S. Dionysio Areopagita exposuit, XVIII, 15, 1. Apparuit S. Thomæ Aquinati, eum docet, et in cœlum sustollit, 10, 1, 2. S. Dominicum, prædicatorem et prædicatorum magistrum consecravit, *ibid.*, 1.

5° *S. Pauli elogium, fama, gloria et cultus.* Ejus elogium. XVII, 14, 1. Varia ejus elogia. XVIII. 3, 2 et seq. Fuit mundi, portentum, XI, 220, 2, Eusebii de illo testimonium, et Luciani, XVIII, 6, 2; 11, 1. Vocatur Christi promptuarium, et a Juliano Apostata magus, 11, 1. Rerum gestarum gloria universos Apostolos, Patriarchas, Prophetas sanctosque omnes veteres excelluit, 17, 2. Tituli ei et Christo communes, ipse orbis doctor, Christus redemptor, 2, 2. Creditus a nonnullis Spiritus veritatis a Patre missus a Christo promissus, 3, 2. Legislator Gentium habitus est, 15, 2. Merito Corinthianus, Achaicus, Macedonicus, Thracius et Asiaticus dici potest, 485, 2. Quomodo in Asia tota innotuerit, XIX, 83, 1, 2. Singulari nomine Apostoli honoratus est, XVIII, 10, 2. Cur dictus vas electionis, 1, 2. Novissimus fuit in ordine, primus in meritis, 401, 1. Christo appingitur cum Petro, 15, 2. Cur Petro a dextris pingatur, *ibid.* Petro ubique sociatur, ejus non habetur particularis ratio in gemmis cœlestis Jerusalem. XXI, 385, 2. Est una cum eo princeps Ecclesiæ, XVIII, 15, 2. Ejus gloria Romæ, XVII, 38, 1, 2. Ejus hospitium in templum transiit, XVIII, 17, 1; XIX, 346, 1.

Ejus reliquiarum cultus, XVIII, 16, 1. Ejus sepulcrum videre desiderabat S. Chrysostomus, *ibid.* Eum dicentem audire optabat S. Augustinus, 9, 2 et seq.; 553, 2. Ipsum reges et principes venerabundi adeunt, 16, 1. Item Christiani veteres, *ibid.* Corpus ejus electro includitur a Constantino imperatore, 17, 1. Templum ei erectum a Constantino auget Valentinianus junior, quod Gothi in urbis expugnatione venerati sunt, *ibid.*

6° *S. Pauli Epistolæ* (Vide EPISTOLÆ).

PAULUS (S.) primus eremita. S. Paulus a fratre et sororis marito prodi veritus, ab anno ætatis quindecimo in eremum concessit, XV, 269, 2 XIX, 303, 2. Fuit theodidactus, XIX, 429, 2. Latuit mundum, 103, 1. Vitam æternam semper præ oculis habebat, XXI, 218, 1. Per corvum a Deo in deserto alitus fuit, V, 273, 2. Diu in eremo vixit, XVIII, 79, 2. Ejus animam angeli in cœlum duxere, XIX, 363, 1. Fuit orbis portentum, XI, 221, 1.

PAULUS (S.) Simplex, eremita. S. Paulus Simplex obedientia simplici ad omnium virtutum culmen evasit, V, 32, 2 et seq. Merito obedientiæ multa miracula patravit, I, 678, 2; VI, 126, 2. S Pauli exercitia humilitatis, XII, 589, 1. Impune tractabat serpentes, II, 305, 2. Vidit e vultu communicantium qualis esset singulorum animus, XI, 137, 1. Ejus visio de peccatore converso, XV, 204, 1.

PAULUS KOSTKA (S.). S. Pauli Kostkæ elogium, XVIII, 45, 2.

PAULUS II, Pontifex. Paulus II cardinalibus primus purpuream vestem dedit, XII, 609, 2.

PAULUS III, Pontifex. Pauli III Pontificis maximi in morte vox, XXI, 65, 2.

PAULUS SAMOSATENUS. Paulus Samosatenus Antiochenus episcopus, cum vilis esset et pauper, litigantium pecunia se ditabat, XIX, 324, 1. Populum suum expilavit, XX, 381, 2.

PAULUS OROSIUS. Paulo Orosio omnis locus patria erat, XVI, 105, 1.

PAULUS FAGIUS. Pauli Fagii Tobias supposititius est, XIX, 349, 1, 2.

PAUPER, PAUPERTAS. I. PAUPERTAS NATURALIS. — 1° *Quid sit paupertas et unde venit.* Vox *pauper* unde derivetur, V, 290, 1. Pauper hebraice est *ebion* id est multivolus, quia pauper totus ex desideriis conflatus videtur. Cur vocetur humilis, IX, 400, 2; 401, 2 : *Dives commotus confirmatur ab amicis suis : humilis autem cum ceciderit, expelletur et a notis. Diviti decepto multi recuperatores, locutus est superba, et justificaverunt illum. Humilis deceptus est, insuper et arguitur; locutus est sensate, et non est datus ei locus.* Paupertas aliquando capitur pro *afflictione* et *miseria*, XII, 383, 1. *Ego vir videns paupertatem meam in virga indignationis ejus. Pauperes gregis* vocantur inopes in populo, XIV, 487, 1 : *Et pascam pecus occisionis propter hoc, pauperes gregis.* Pauperes sunt aquæ transeuntes, quo sensu, VII, 361, 1 : *Mitte panem tuum super transeuntes aquas; quia post tempora multa invenies illam.* Pauperes agni assimilantur, XI, 160, 1 : *Et pascentur agni juxta ordinem suum, et deserta in ubertatem versa advenæ comedent.* Pauperes vocantur esurientes, XVI, 41, 2 : *Esurientes implevit bonis, et divites dimisit inanes.*

Paupertas a Deo creata est æque ac opulentia, V, 438, 2 : *Qui calumniatur egentem, exprobrat factori ejus : honorat autem eum qui miseretur pauperis.* Pauper et dives uterque a Deo creatus est, VI, 133, 2 et seq. : *Dives et pauper obviaverunt sibi, utriusque operator est Dominus.* Invicem contrarii sunt, 134, 2. Uterque est opus Dei, 136, 1. Uterque sit sua sorte contentus, *ibid.* Pauperem hunc et illum vult esse Deus, V, 438, 2. Cur plerosque Deus voluerit esse pauperes, *ibid.* Paupertate sæpe pii premuntur, IX, 345, 1 : *Bona et mala, vita et mors, paupertas et honestas Deo sunt.* Alioquin sæpe peccati pœna est, præsertim gulæ, prodigalitatis et acediæ, 346, 1, 2, Paupertas sæpe sequitur inertiam, V, 161, 2 : *Usquequo, piger, dormies? quando consurges e somno tuo? Paululum dormies, paululum dormitabis, paululum conseres manus, ut dormias. Et veniet tibi quasi viator egestas, et pauperies quasi vir armatus.* Paupertas sequitur gulam, VI, 197, 1 : *Noli esse in conviviis potatorum, nec in comessationibus eorum qui carnes ad vescendum conferunt; quia vacantes potibus, et dantes symbola consumentur, et vestietur pannis dormitatio.* Oritur ex nimia abundantia, XX, 203, 1 : *Epulati estis super terram, et in luxuriis enutristis corda vestra in die occisionis.*

Pauperes quomodo essent apud Judæos, II, 451, 1. Iis ex lege Moysis debebat relinqui spicilegium et racematio, II, 120, 2. In pauperes olim ad agapen convocatos, quid erogaretur, IV, 286, 1, 2.

2° *Paupertatis incommoda et pauperum miseria.* Paupertas multa affert incommoda, IX, 514, 2: *Memento paupertatis in tempore abundantiæ, et necessitatum paupertatis in die divitiarum.* Quæ sunt ejus incommoda, VI, 144, 2 : *Dives pauperibus imperat; et qui accipit mutuum, servus est fœnerantis;* 436, 2 : *Mendicitatem et divitias ne dederis mihi, tribue tantum victui meo necessaria, ne forte satiatus illiciar ad negandum, et dicam : Quis est Dominus? aut necessitate compulsus furer, et perjurem nomen Dei mei.* Paupertas est incommoda, nisi amore Dei toleretur, V, 290, 1 : *Substantia divitis urbs fortitudinis ejus : pavor pauperum, egestas eorum.* Paupertatis violentia, V, 161, 2. Pauper semper habet dies malos, 468, 2 : *Omnes dies pauperis, mali; secura mens quasi juge convivium.* Non nisi victus parandi causa laborat, X, 112, 2 : *Laboravit dives in congregatione substantiæ, et in requie sua replebitur bonis suis. Laboravit pauper in diminutione victus, et in fine inops fit.* Divitis ope et liberalitate indiget, VI, 133, 2; 135, 1 et seq. Pauper ob egestatem semper pavidus est, V, 290, 1. Suppliciter quid postulat a ditioribus, V, 587, 1 : *Cum obsecrationibus loquitur pauper, et dives effabitur rigide.* Ubique timidus et supplex est, *ibid.* Pauper sæpe declinat periculum, eo quod sit pauper, V, 381, 1 : *Redemptio animæ viri sui divitiæ suæ; qui autem pauper est, increpationem non sustinet.* A nullo juvatur, IX, 400, 2 et seq. : *Dives locutus est, et omnes tacuerunt, et verbum ejus usque ad nubes perducent. Pauper locutus est, et dicunt : Quis est hic? et si offenderit, subvertent illum.* Pauperes sæpe non habent a quo adjuventur, XVI, 374, 2 : *Respondit ei* (Jesu) *languidus : Domine, hominem non habeo, ut cum turbata fuerit aqua, mittat me in piscinam : dum venio enim ego, alius ante me descendit.* Pauper paucos habet amicos, VI, 6, 1: *Divitiæ addunt amicos plurimos : a paupere autem et hi, quos habuit, separantur.* Eum fratres et amici oderunt et deserunt, 7, 2 : *Multi colunt personam potentis, et amici sunt dona tribuentis. Fratres hominis pauperis oderunt eum; insuper et amici procul recesserunt ab eo.* Sortis divitum

et pauperum differentia. IX, 400, 2 et seqq. Pauperibus mors jucunda est, X, 345, 1 ; 346, 1, 2 : *O mors! bonum est judicium tuum homini indigenti, et qui minoratur viribus, defecto ætate, et cui de omnibus cura est, et incredibili qui perdit patientiam.*

3° *Paupertatis commoda et fructus.* Primo. *Pauperum dignitas.* In paupere latet Deus, V, 440, 1. In eo magis apparet ars Dei quam in divite, VI, 134, 2. Eorum Deus pater est speciali modo, X, 555, 1. Eorum est pater Christus, 208, 1: *Qui offert sacrificium ex substantia pauperum, quasi qui victimat filium in conspectu patris.* Pauper est viva imago Christi pauperis, V, 439, 1. Repræsentat personam Christi, X, 208, 1. Pauperes sunt fratres Christi, XV, 537, 1 : *Et respondens Rex* (Christus judex), *dicet illis : Amen dico vobis, quamdiu fecistis uni et his fratribus meis minimis, mihi fecistis.* In iis vivit Christus, X, 208, 1. Quod iis fit, Deus sibi fieri reputat, XVI, 196, 2. Eos Christus quam diligeret, XIV, 506, 2. Pauper est Salvatoris nummularius, V, 440, 1.

Secundo. *Pauperes sunt proprie Dei peculium, et ipse eorum peculiariter curam gerit,* V, 438, 2 et seq.; XIV, 84, 2. Eorum quantam curam gerat Deus, docetur exemplo comitissæ Hollandiæ, II, 487, 2. Deus ipse de eis rebus necessariis prospicit, XV, 397, 2 ; XVIII, 473, 1. Pauper Deo curæ est, *Job,* 140, 2 : *Porro salvum faciet egenum a gladio oris eorum, et de manu violenti pauperem,* 176, 1. Cur præ divitibus pauperes miraculose et divinitus curentur, XVI, 462, 1.

Tertio. *Pauperum refugium, tutor et vindex est Deus,* VI, 167, 1 : *Non facias violentiam pauperi, quia pauper est ; neque conteras egenum in porta, quia judicabit Dominus causam ejus, et configet eos qui confixerunt animam ejus;* 190, 2 : *Ne attingas parvulorum terminos, et agrum pupillorum ne introeas : propinquus enim illorum fortis est, et ipse judicabit contra te causam illorum;* 402, 2 : *Pauper et creditor obviaverunt sibi : utriusque illuminator est Dominus; Job,* 141, 2 ; 146, 2 ; 572, 2 ; 678, 2 : *Deus potentes non abjicit, cum et ipse sit potens : sed non salvat impios ; et judicium pauperibus tribuit;* 679, 2 ; 681, 2 : *Eripiet de angustia sua pauperem, et revelabit in tribulatione aurem ejus.* Pauperem Deus sibi arrogat, V, 438, 2 et seq. Eum adversus divitem Deus tuetur et vindicat, X, 223, 2 : *Non accipiet Dominus personam in pauperem, et deprecationem læsi exaudiet.* Divitis dolos nutu Dei pauper evadit, VI, 371, 1 : *Qui decipit justos in via mala, in interitu suo corruet ; et simplices possidebunt bona ejus.* Ejus imprecationes exaudit, *ibid.* Qui pauperem vexat, Christum vexat, VI, 167, 2. Pauperi quomodo Deus assistat a dextris, *Psalm.* II, 251, 1, 2. Pauperum preces exaudit Deus, IX, 145, 2 : *Ab inope ne avertas oculos tuos propter iram..... Maledicentis enim tibi in amaritudine animæ exaudietur deprecatio illius : exaudiet autem eum qui fecit illum.*

Quarto. *Paupertas divitiis præstat,* VI, 334, 2 : *Anima saturata calcabit favum, et anima esuriens etiam amarum pro dulci sumet.* Paupertas justa melior est injustis opibus, IX, 325, 2 : *Qui autem gloriatur in paupertate, quanto magis in substantia? et qui gloriatur in substantia, paupertatem vereatur.* Pauper recte valens potius est divite ægro, X, 96, 1 : *Melior est pauper sanus, et fortis viribus, quam dives imbecillis et flagellatus malitia.* Sua sanitate dives est, 98, 2. Paupertas reddit longævos, XVI, 169, 1 : *Quia non in abundantia cujusquam vita ejus est ex iis quæ possidet.* Non habet dies malos, V, 459, 1 : *Pauper sibi sufficiens melior est et sapientior glorioso panem domi non habente.* Ipse de labore suo vivens melior est nobili fame lurido, IX, 323, 2 : *Melior est qui operatur, et abundat in omnibus, quam qui gloriatur, et eget pane.* Pauper multas habens divitias quis dicatur, V, 379, 2 : *Est quasi dives, cum nihil habeat ; et est quasi pauper, cum in multis divitiis sit.* Si pauper simplex et sincerus est, melior, sanctior, quietior est divite doloso, VI, 2, 1, 2 : *Melior est pauper qui ambulat in simplicitate sua, quam dives torquens labia sua, et insipiens.* Pauperes sunt domini divitum, V, 97, 1. Paupertas melior est quam stultitia, *ibid.* Semper recte vivens, præstantior, ditior, felicior, utilior est quam dives perverse vivens, 367, 2 et seq.: *Melior est pauper ambulans in simplicitate sua, quam dives in pravis itineribus.* Paupertas est magna securitas, V, 459, 1. Fiet tolerabilis, si in ea secura mens inveniatur, 459, 2. Paupertas duo bona homini confert, VI, 34, 1 : *Homo indigens misericors est ; et melior est pauper quam vir mendax.* Quomodo pauper mendaci sit melior, 34, 1, 2.

Quinto. *Pauperes sæpius sunt sapientiores et magis litterati quam divites.* Paupertas et juventus acuunt sapientiam, VII, 184, 1 : *Melior est puer, pauper et sapiens, rege sene et stulto, qui nescit prævidere in posterum.* Paupertas stimulus est ad scientiam, VI, 371, 2 et seq. : *Sapiens sibi videtur vir dives pauper autem prudens scrutabitur eum.* Præstat judicium sincerum, 372, 1, 2. Est philosophia realis, 436, 1. Ad veram sapientiam pertinget, 371, 2 ; 372, 1, 2. Pauperes divitibus sapientiores sunt, IX, 401, 2. Pauperes sæpius sunt litterati, VII, 323, 1.

Sexto. *Pauperes Evangelio audiendo et virtuti omnigenæ sectandæ, et subinde regno cælorum adipiscendo aptiores sunt.* Pauperes Evangelio audiendo aptiores sunt quam divites, XV, 282, 2. Facilius obediunt Evangelio quam divites, XVI, 199, 1 : *Et reversus servus nuntiavit hæc domino suo. Tunc iratus paterfamilias, dixit servo suo : Exi cito in plateas, et vicos civitatis, et pauperes, ac debiles, et cæcos et claudos introduc huc.*

Pauperibus et plebeiis Evangelium nuntiatum est, pharisæis et pontificibus id spernentibus, *ibid.* Pauperes cur Christus elegerit ad fidem et regnum potius quam divites, XX, 106, 1, 2 et seq. : *Nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo, divites in fide, et hæredes regni quod repromisit Deus diligentibus se.* Paupertas via est ad perfectionem, XV, 428, 1, 2 et seqq. : *Ait illi Jesus : Si vis perfectus esse, vade, vende quæ habes, et da pauperibus, et habebis thesaurum in cælo.* Adimit homini peccandi facultatem, sed non semper voluntatem, IV, 555, 1 : *Est qui vetatur peccare præ inopia, et in requie sua stimulabitur.* Paupertas et pietas invicem cognatæ sunt, 399, 2: *Quæ communicatio sancto homini ad canem? aut quæ pars diviti ad pauperem?* Cur paupertas sit radix beatitudinis, XV, 139, 2 : *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum.* Pauper opibus non est semper pauper in gratia, VI, 134, 2. Paupertas mater et amica est humilitatis, XIV, 306, 2. Pauper quomodo rex esse queat, XVIII, 204, 2. Paupertatis bona, 140, 2 et seqq. Est ei promissus thesaurus in cælo, 430, 1. In regno cælorum pauperes erunt primi, 437, 2 et seq. Paupertatis fructus, *Psalm.* I, 55, 1 : *Quoniam non in finem oblivio erit pauperis : patientia pauperum non peribit in finem.* Pauperes sunt hæredes regni cœlorum, X, 208, 1.

4° *Paupertatis pericula.* Paupertas non semper bona est et sancta, IX, 403, 1 : *Bona est substantia cui non est peccatum in conscientia : et nequissima paupertas in ore impii.* Ea sæpe est causa peccatorum, X, 18, 2 : *Propter inopiam multi deliquerunt : et qui quærit locupletari, avertit oculum suum.* Pauperes sæpe ob inopiam peccant, XIV, 415, 1 ; 600, 1. Propter eam peccantes, peccant pariter propter amorem opum, X, 19, 1. Paupertas ad mentiendum inducit, VI, 432, 2. Pauperes multa committunt crimina, X, 18, 1, 2. Pauperes robusti mendicantes suggillantur, IX, 367, 1 : *Si benefeceris, scito cui feceris, et erit gratia in bonis tuis multa.* Pauperes aliquando ingemiscunt adversus Deum et proximum, XX, 206, 2 et seqq.: *Nolite ingemiscere, fratres, in alterutrum, ut non judicemini.*

5° *Quomodo pauperes se gerere debeant.* Primo. *Pauper sit demissus et humilis,* IX, 671, 1 : *Tres species odivit anima mea, et aggravor valde animæ illorum : pauperem superbum, divitem mendacem, senem fatuum et insensatum.* Pauper superbus res exosa est, *ibid.* Quis talis sit mystice, *ibid.*, 2.

Secundo. *Paupertatem patienter ferat.* Paupertatem ferre magna scientia est, IX, 675, 1. In sua sorte ne desperet, 354, 2 : *Ne dicas: Quid est mihi opus? et quæ erunt mihi ex hoc bona? Ne dicas : Sufficiens mihi sum, et quid ex hoc pessimabor?* Paupertatis damna experientur, qui eam ægre ferunt, VI, 30, 2 : *Qui impatiens est, sustinebit damnum ; et cum rapuerit, aliud apponet.* Paupertas, in quo solari se queant, IV, 287, 2 : *Noli timere, fili mi : pauperem quidam vitam gerimus, sed multa bona habebimus, si timuerimus Deum.*

Tertio. *Caveat divitum consortia et convivia,* VI, 174, 2. Non se æquet iis in victu, supellectili, vestibus, familia, 183, 1, 2 : *Noli laborare ut diteris, sed prudentiæ tuæ pone modum.* Pauper se diviti amico æquans, damnum incurret, IX, 384, 2: *Pondus super se tollet, qui honestiori se communicat ; et ditiori te ne socius fueris;* 385, 1, 2 : *Quid communicabit cacabus ad ollam? quando enim se colliserint, confringetur;* 386, 2 : *Si largitus fueris, assumet te : et si non habueris derelinquet te ;* 387, 1, 2 ; 388, 1 : *Si habes, convivet tecum, et evacuabit te, et ipse non dolebit super te. Si necessarius illi fueris, supplantabit te, et subridens spem dabit, narrans tibi bona, et dicet : Quid opus est tibi? Et confundet te in cibis suis, donec te exinaniat bis et ter ; et in novissimo deridebit te. Et postea videns, derelinquet te, et caput tuum movebit ad te.* Diviti ne se credat, nec in eo spem ponat, 388, 2 : *Humiliare Deo, et exspecta manus ejus. Attende ne seductus in stultitiam humilieris. Noli esse humilis in sapientia tua, ne humiliatus in stultitiam seducaris.* Quomodo ab eo seducatur, *ibid.* et seq. Pauper, Deum timens, honoratur magis si ditescat; si Deum non timeat, inhonoratur, 326, 1 : *Qui autem gloriatur in paupertate, quanto magis in substantia? et qui gloriatur in substantia, paupertatem vereatur.* Si lucrum symposiis decoquat, non ditabitur, VI, 113, 2 : *Qui diligit epulas, in egestate erit ; qui amat vinum et pinguia, non ditabitur.* Pauper sapiens quomodo vivat, VII, 299, 1.

Quarto. *Pauper et ipse dare debet pro posse suo.* Deo offerat pro facultatibus suis, IX, 252, 2 : *Da illis partem, sicut mandatum est tibi, primitiarum et purgationis, et de negligentia tua purga te cum paucis.* Pauperes quomodo dare eleemosynam queant, II, 79, 1; XX, 123, 2; 124, 1.

6° *Quæ sint officia divitum erga pauperes.* Primo. *Pauperes honorandi sunt.* Eos divitibus æquarunt Gentiles, XX, 97, 2 : *Fratres mei, nolite in personarum acceptione habere fidem Domini nostri Jesu Christi gloriæ.* Paupertatem redimit Christus honorabilem, XX, 45, 1 : *Glorietur autem frater humilis in exaltatione sua.* Pauperes justi honorandi sunt, IX, 320, 2 : *Noli despicere hominem justum pauperem, et noli magnificare virum peccatorem divitem.* Pauper non est despiciendus, 144, 1 : *Cor inopis ne afflixeris, et non protrahas datum angustianti.* Sed modeste et placide audiendus, 146, 1 : *Congregationi pauperum affabilem te facito.* Debita ei persolvenda, *ibid.* Pauperes viro apostolico non sunt despiciendi, sed suscipiendi, XVI, 228, 2. Pauperem despiciens exprobrat factori ejus, V, 438, 1 : *Qui calumniatur egentem, exprobrat factori ejus : honorat autem eum qui miseretur pauperis.* Contemnitur ejus prudentia, IX, 401, 2 : *Humilis deceptus est in-*

super et arguitur; locutus est sensate et non est datus ei locus. Dives locutus est, et omnes tacuerunt, et verbum ejus usque ad nubes perducent. Pauper locutus est, et dicunt : Quis est hic? et si offenderit, subvertent illum. Quin et ipse ab omnibus ridetur et contemnitur, IX, 402, 1, 2. Pauperum beneficia sunt contemptui, VII, 327, 2 : *Inventusque est in ea* (civitate) *vir pauper et sapiens, et liberavit urbem per sapientiam suam, et nullus deinceps recordatus est hominis illius pauperis.* Eorum contemptus quando peccatum mortale, XX, 103, 1 : *Si introierit in conventum vestrum vir aureum annulum habens in veste candida, introierit autem et pauper in sordido habitu, et intendatis in eum qui indutus est veste præclara, et dixeritis ei : Tu, sede hic bene; pauperi autem dicatis : Tu, sta illic, aut sede sub scabello pedum meorum, nonne judicatis apud vosmetipsos, et facti estis judices cogitationum iniquarum?* Pauperes sancti Religiosi magni faciendi sunt, XV, 539, 1 : *Amen dico vobis, quamdiu non fecistis uni de minoribus his, nec mihi fecistis.* Pauperes scandalizare gravissimum est, *Job*, 497, 1 : *Subverterunt pauperum viam, et oppresserunt pariter mansuetos terræ.*

Pauper licet honorandus, non est tamen ad reipublicæ regimen et principatum evehendus. VI, 378, 1. Cur pauperes pauperibus non sunt dandi in præfectos, 365, 1 : *Vir pauper calumnians pauperes, similis est imbri vehementi in quo paratur fames.* Sunt hi similes imbri vehementi, *ibid.* Si rex pauperes foveat, diu regnabit, 402, 2 : *Rex qui judicat in veritate pauperes, thronus ejus in æternum firmabitur.* Paupertas populi est paupertas principis, XIV, 90, 1. Pauper salus urbis suæ est, VII, 326, 2. Quis allegorice sit iste pauper, 327, 1.

Secundo. *Pauperes sunt amandi.* Pauper ametur a divitibus, XI, 136, 1. Affectu pauperibus succurrat, qui effectu nequit, XX, 580, 1 : *Filioli mei, non diligamus verbo, neque lingua, sed opere et veritate.* Qui pauperem amicum odit, ostendit se non esse vere amicum, et ad amicitiam ineptus est, VI, 8, 2.

Tertio. *Pauperes benigne et mansuete tractandi.* Pauper acriori increpatione percellitur, V, 381, 1 : *Redemptione animæ viri, divitiæ suæ; qui autem pauper est, increpationem non sustinet.* Non sustinet increpationem, *ibid.* Pauperes non sunt exasperandi, IX, 143, 2 : *Animam esurientem ne despexeris : et non exasperes pauperem in inopia sua.* At iis benigne et mansuete est respondendum, 147, 1 : *Declina pauperi sine tristitia aurem tuam, et redde debitum tuum, et responde illi pacifice in mansuetudine.*

Quarto. *Pauperes non sunt opprimendi*, V, 438, 1, 2. Eos qui opprimit, Deum carpit, *ibid.* Pauper non est opprimendus in judicio, VI, 167, 1 : *Non facias violentiam pauperi, quia pauper est : neque conteras egenum in porta, quia judicabit Dominus causam ejus, et configet eos qui confixerunt animam ejus.* Nec affligendus, 437, 1 : *Ne accuses servum ad dominum suum, ne forte maledicat tibi, et corruas.* Pauperes opprimere solent qui sua quærunt commoda et genio indulgent, XIII, 599, 2 : *Bibentes vinum in phialis, et optimo unguento delibuti : et nihil patiebantur super contritione Joseph.* Pauperum oppressio displicet Deo, III, 521, 1. Pauperum oppressio est enorme crimen, XIII, 551, 1, 2 et seq : *Hæc dicit Dominus : Super tribus sceleribus Israel, et super quatuor non convertam eum : pro eo quod vendiderit pro argento justum, et pauperem pro calceamentis. Qui conterunt super pulverem terræ capita pauperum, et viam humilium declinant.* Pauperum oppressio est peccatum clamans in cœlum, I, 456, 2 : *Clamor ergo filiorum Israel venit ad me : Vidique afflictionem eorum qua ab Ægypto opprimuntur;* IX, 564, 2 : *Deprecatio pauperis ex ore usque ad aures ejus perveniet, et judicium festinato adveniet illi.* Pauperes a potentibus impune non læduntur, X, 224, 2 : *Nonne lacrymæ viduæ ad maxillam descendunt, et exclamatio ejus super deducentem eas? A maxilla enim ascendunt usque ad cœlum, et Dominus exauditor non delectabitur in illis.* Pauperem calumnians, ad inopiam redigetur, et opprimetur ab alio ditiore, VI, 159, 2 et seq. : *Qui calumniatur pauperem, ut augeat divitias suas, dabit ipse ditiori et egebit.* Eos defraudans velut homicida est, X, 208, 2; 209, 1 : *Panis egentium vita pauperum est : qui defraudat illum, homo sanguinis est.* Ex eorum substantia sacrificium non est offerendum, 208, 1. Pauperes expilati sæpe in ipsos principes insurgunt, VI, 365, 2. Maledicunt se expilanti, X, 210, 1. Eorum causas agunt justi judices et advocati, VI, 397, 1, 2 : *Novit justus causam pauperum; impius ignorat scientiam.*

Quinto. *Pauperes sunt curandi et juvandi.* Pauperum quanta sit cura gerenda, exemplis sanctorum docetur, II, 452, 1 et seq. Sunt stipe donandi, IX, 254, 1 : *Et pauperi porrige manum tuam, ut perficiatur propitiatio et benedictio tua.* Vere pauperi succurrendum est sive mutuo, sive donatione, X, 71, 1, 2 : *Verumtamen super humilem animo fortior esto, et pro eleemosyna non trahas illum. Propter mandatum assume pauperem, et propter inopiam ejus ne dimittas eum vacuum.* Est potius juvandus, quam templa adornanda, V, 489, 2 : *Initium viæ bonæ, facere justitiam : accepta est autem apud Deum magis quam immolare victimas.* Pauper ara Christi est, XVIII, 480, 2 : *Quoniam ministerium hujus officii non solum supplet ea quæ desunt sanctis, sed etiam abundat per multas gratiarum actiones in Domino.* Ejus sinus est quasi altare in quo eleemosyna quasi victima pro peccato offertur, X, 74, 2 : *Conclude eleemosynam in corde pauperis, et hæc pro te exorabit ab omni malo.* Quod ei datur, Deo datur, 215, 1 : *Retribuet gratiam, qui offert similaginem; et qui facit misericordiam, offert sacrificium.* Ei dando, Christo datur, IX, 591, 1, 2; XVIII, 208, 2. Pauperis qui miseretur, Deo fœneratur, *Psalm.* II, 263, 2 : *Dispersit, dedit pauperibus, justitia ejus manet in sæculum sæculi.* Ei benefaciens, mutuum dat Deo, quod amplo cum fœnore ab ipso est recepturus, VI, 24, 1 : *Fœneratur Domino, qui miseretur pauperis, et vicissitudinem suam reddet illi.* In pauperes quæ conferuntur, non pereunt danti, IV, 284, 2 : *Ex substantia tua fac eleemosynam, et noli avertere faciem tuam ab ullo paupere : ita enim fiet ut nec a te avertatur facies Domini........ Quomodo potueris, ita esto misericors. Si multum tibi fuerit, abundanter tribue : si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impertiri stude. Præmium enim bonum tibi thesaurizas in die necessitatis.* Pauperibus quæ dantur a Deo multiplicantur, XV, 342, 2. Sementis comparatio cum eleemosyna pauperibus facta, *Psalm.* II, 358, 2 : *Euntes ibant et flebant, mittentes semina sua, venientes autem venient cum exultatione, portantes manipulos suos.* Pauperi quod denegatur, sæpe male perit, V, 338, 1 : *Qui abscondit frumenta, maledicetur in populis : benedictio autem super caput vendentium.* Pauper eget ope divitis, et hic illius, IX, 39, 2. Pauperes sæpe sunt sancti, ideoque divites potius ab iis accipiunt quam dent, XVI, 218, 1. Quam remunerationem dent ditioribus, a quibus eleemosynas accipiunt, XVIII, 472, 2 : *Non enim ut aliis sit remissio, vobis autem tribulatio; sed ex æqualitate, in præsenti tempore vestra abundantia illorum inopiam suppleat : ut et illorum abundantia vestræ inopiæ sit supplementum, ut fiat æqualitas, sicut scriptum est : Qui multum, non abundavit, et qui modicum, non minoravit.* Orant pro eleemosynariis, 480, 1. Pauperes sunt cœli janitores, XVI, 218, 1. Pauperes cœlo donati, eleemosynarios cœlo recipiunt, *ibid.* : *Et ego vobis dico : Facite vobis amicos de mammona iniquitatis, ut cum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula.* Ili erunt in judicii die judices divitum iniquorum, VI, 372, 2 : *Sapiens sibi videtur vir dives, pauper autem prudens scrutabitur eum.*

Sexto. *Pauperes quomodo juvandi*, IV, 284, 1 : Eis benefaciendum pro viribus, VI, 148, 1 : *Qui pronus est ad misericordiam, benedicetur; de panibus enim suis dedit pauperi.* Iis danda quæ abundant donis, XVI, 169, 2 : *Et cogitabat* (homo dives) *intra se dicens : Quid faciam, quia non habeo quo congregem fructus meos? Et dixit : Hoc faciam : Destruam horrea mea, et majora faciam, et illuc congregabo omnia quæ nata sunt mihi, et bona mea.* Iis debent divites superflua sua, IX, 142, 1 : Sunt eis danda quæ quis a se abdicat, et cur, XV, 430, 1 : *Et ait illi Jesus : Si vis perfectus esse, vade, vende quæ habes, et da pauperibus, et habebis thesaurum in cœlo.* Est sponte accedendus pauper, ut eleemosyna ei detur, VI, 134, 1 : *Dives et pauper obviaverunt sibi, utriusque operator est Dominus.* Pauperibus ex pio affecto succurrendum, XX, 578, 2 : *Qui habuerit substantiam hujus mundi, et viderit fratrem suum necessitatem habere, et clauserit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo?* In pauperes sol natura et egestas considerandæ, *Job*, 151, 1. Pauperes quibus benefacere vis, non sunt curiose scrutandi, IX, 371, 2 : *Da misericordi, et non suscipias peccatorem.* Si infirmi, alendi, non potentes, X, 343, 2 : *In ore imprudentis condulcabitur inopia, et in ventre ejus ignis ardebit.* Pauperes sunt ad convivium invitandi, XVI, 196, 2 : *Cum facis convivium, voca pauperes, debiles, claudos, cæcos; et beatus eris, quia non habent retribuere tibi : retribuetur enim tibi, in resurrectione justorum.*

II. Paupertas evangelica seu voluntaria. — I. *Paupertas evangelica a Christo est stabilita*, VI, 433, 2 : A Christo est sancita ut consilium evangelicum, V, 439, 1. Christus paupertatis typus in præsepio, XIV, 245, 2. Paupertas Christi toto vitæ tempore, XVI, 62, 1, 2 : *Et peperit* (Maria) *filium suum primogenitum, et pannis eum involvit, et reclinavit eum in præsepio;* 63, 2; 64, 2 : *Et hoc vobis signum : invenietis infantem pannis involutum, et positum in præscpio.* Qualem paupertatem rerum professus sit, 505, 2. Paupertas Christi, maxime morientis, XV, 230, 1 : *Et dixit ei Jesus : Vulpes foveas habent, et volucres cœli nidos; Filius autem hominis non habet ubi caput reclinet*, 622, 2. Paupertatem quantopere Christus dilexit, XIV, 113, 2. Ejus votum an Christus emiserit, XVII, 142, 2. Paupertas Christi ditissima est, XIV, 246, 2 (*Vide* Jesus Christus).

Paupertatem coluit beata Virgo, XVI, 71, 1. Paupertas et opulentia simul in beata Virgine fuere, X, 395, 2 (*Vide* Maria).

Paupertatis evangelicæ vis in quo consistat, XV, 230, 2; XVI, 505, 2. Pauperes voluntate ut Deum quærant, *Psalm.* I, 450, 2 : *Videant pauperes et lætentur; quærite Deum, et vivet anima vestra.* Paupertas voluntaria ad quid utilis est, VII, 256, 2. Paupertas voluntaria martyrii genus est, XIII, 443, 1. Paupertas voluntaria auro denotatur, XV, 82, 1. Christiana paupertas semper dives est, IX, 326, 1. Paupertas quam sit dives, XVII, 115, 1 : *Petrus autem dixit : Argentum et aurum non est mihi : quod autem habeo, hoc tibi do.* Pauperes evangelici sunt veri et solidi divites, XX, 106, 2 : *Nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo, divites in fide?* Paupertas voluntaria dives est, XXI, 48, 1 : *Scio tribulationem tuam et paupertatem tuam, sed dives es.* Eam damnantes refelluntur, XV, 230, 2. Ejus effectus et elogia, 230, 1, 2; 428, 2. Pauper voluntarius est dominus et rex universi, XVII, 107, 2 : *Omnes etiam qui credebant, erant pariter, et habebant omnia communia.* Vera pau-

pertas debet esse expedita, nuda, patiens, confidens, opulenta, secura, XIV, 245, 2. Paupertati Evangelicæ nihil in victu et vestitu deest, V, 273, 2: *Non affliget Dominus fame animam justi, et insidias impiorum subvertet;* XV, 437, 1: *Et omnis, qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros, propter nomen meum, centuplum accipiet, et vitam æternam possidebit.* Ei quomodo Deus provideat, XVII, 134, 2 et seqq. Eam ubertate spiritualium bonorum Deus compensat, V, 336, 1, 2. Paupertas uberrima terra est, I, 272, 1. Eam sectantes, quæ merces in cœlo maneat, XV, 433, 1, 2: *Jesus autem dixit illis: Amen dico vobis, quod vos qui secuti estis me, in regeneratione, cum sederit Filius hominis in sede majestatis suæ, sedebitis et vos super sedes duodecim, judicantes duodecim tribus Israel;* 435, 1, 2. Ejus commoda et merces, XVII, 134, et seq. De paupertate gnomæ, 137, 1, 2.

Paupertatis Christi propago, XVIII, 135, 1: *Multitudinis autem credentium erat cor unum, et anima una; nec quisquam eorum quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia.* Cur eam primi fideles sint amplexi, 134, 1. Paupertas primorum Christianorum, XX, 44, 2 et seq. Pauperes Hierosolymis plurimi erant, in primitiva Ecclesia, XVIII, 528, 2. Eam an voverint apostoli, 142, 1. Paupertatis evangelicæ propago etiam sub Constantino Magno imperatore, 135, 1, 2. Votum paupertatis in quo situm, arcte est observandum, 148, 1. Ejus beatitudo et perfectio, 134, 1.

III. PAUPERTAS SPIRITUS. Pauperes sunt triplices, censu, spiritu, censu et spiritu, XV, 138, 2. Qui spiritu pauperes dicantur, *ibid.*: *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum.* Paupertas spiritus in quo sita sit, IX, 346, 1. Paupertas spiritus oritur ex animi humilitate, XV, 139, 1. Cur ea prima sit beatitudo, 140, 2. Ejus varii gradus, *ibid.*, 1 et seqq. Paupertas spiritus potest una cum divitiis consistere, X, 115, 1: *Beatus dives qui inventus est sine macula, et qui post aurum non abiit, nec speravit in pecunia et thesauris.* Paupertatem spiritus docuit et induxit Christus, X, 342, 1, 2. Ea potior est opibus omnibus, 340, 1. Paupertas spiritus omnium est domina, III, 5, 2: *Omnem locum, quem calcaverit vestigium pedis vestri, vobis tradam.* Pauper spiritu est mundi dominus, et similis Deo, V, 439, 1; X, 245, 2. Est dives gratia et virtutibus, V, 439, 2. Super omnia creata elevatus degit in cœlo, *ibid.* Quam aptus sit cœlestium studio, X, 342, 1, 2. Deo nititur, reipublicæ utilis est, et animo excelso, 342, 1, 2. Pauperes spiritu solent esse humiles et mansueti, 458, 2. Imitantur Dei et Christi puritatem, sanctitatem et perfectionem, V, 439, 2. Pauperes spiritu beati sunt, XV, 137, 1. Hi jam de facto regnum cœlorum possident, 143, 1.

PAVIDUS. Pavidus ubique beatus est, VI, 376, 1 (*Vide* TIMOR).

PAVIMENTUM. In pavimento prandebant et cœnabant Persæ, IV, 362, 2. Pavimentum atrii erat stratum lapide durissimo, politissimo et pretiosissimo, XII, 788, 1. Ejus stratio mystice exponitur, *ibid.* Id significat auditorum doctrinæ humilitatem, 797, 1.

PAVO. Pavo avis discolor, pulchritudinem Israelis significat, ejusque ostentationem; pavonis natura exponitur; mulieres corruptas, fucatas et hypocritas repræsentat, XII, 107, 2. Pavo superbiæ symbolum est, XX, 546, 1.

PAVOR. Pavor, cum Deo et rebus divinis tribuitur, in Scriptura summam reverentiam significat, XIII, 332, 1, 2. Pavor vehemens cur stuporem inducat, XV, 567, 1. Pavor comes est tristitiæ, VI, 110, 2. Pavor caliginem oculis æque ac menti inducit, XIII, 629, 1.

PAX. 1° *Quid Hebræis significaret, cur in salutatione usurpata.* Pax quid erat Hebræis, et an ab hac voce formetur vox topazius, XXI, 393, 1. Pax Hebræis omnia bona, gaudia et omnem prosperitatem significat, V, 72, 1; 90, 2; IX, 77, 2; X, 356, 1; 434, 2; 438, 2; XI, 550, 2; 578, 2; XII, 439, 2; XIII, 108, 2; 525, 1; XV, 264, 1, 2; XVI, 50, 2; 65, 1, 2; 73, 1, 2; 253, 1, 2; 280, 1; XVIII, 431, 2; 681, 2; XX, 400, 2; *Job*, 148, 2. Hinc pacem in salutatione apprecantur Hebræi, XVI, 631, 1; XVIII, 43, 1; 681, 2. Pacis apprecatio formula salutandi, *Job*, 149, 1.

2° *Pax temporalis.* Pax Judæis data per Cyrum fuit typus pacis et affluentiæ bonorum spiritualium datæ per Christum, XI, 673, 1. Pax fuit in toto orbe, nascente Christo Jesu, XI, 124, 1; XVI, 54, 1. Pax Christi tempore prædicitur futura inter gentes olim hostiles, XI, 331, 2. Pax mater opum et rerum abundantiæ, XIII, 23, 1; XIV, 411, 1.

Pacis emblema, XIV, 411, 2. Pacis symbolum est caduceus Mercurii, V, 182, 2 et seq. Item oliva, XII, 99, 1; XIII, 471, 1.

3° *Pax spiritualis.* Primo. *Pacem quam terris Deus det, item qualem pacem Christus attulerit, et qualem non,* XV, 276, 1: *Nolite arbitrari quia pacem venerim mittere in terram; non veni pacem mittere, sed gladium.* Pacem triplicem attulit Christus, scilicet pacem cum Deo, pacem cum conscientia, pacem cum proximis, XIV, 121, 2; 122, 1: *Et stabit, et pascet in fortitudine Domini, in sublimitate nominis Domini Dei sui...... Et erit iste pax.* Est pax causalis triplex, 121, 2; XVIII, 605, 1: *Ipse enim est pax nostra qui fecit utraque unum;* Job, 140, 1. Pacem quomodo orbi attulerit Christus, XI, 236, 2: *Et vocabitur nomen ejus..... princeps pacis.* Sub Christi regno quomodo florebit, XIV, 459, 2: *Ecce rex tuus veniet tibi justus et salvator: ipse pauper, et ascendens super asinam et super pullum asinæ. Et disperdans quadrigam ex Ephraim, et*

equum de Jerusalem, et dissipabitur arcus belli: et loquetur pacem Gentibus. Pacem spiritualem e cœlo attulit Christus, XIX, 106, 2: *Pax Christi exultet in cordibus vestris, in qua et vocati estis in uno corpore.* Pacem et concordiam nos docuit Christus, dum medium ubique locum elegit, XIV, 244, 1. Pax hominibus bonæ voluntatis quid sit, XVIII, 145, 1. Pax est inter Dei nomina, *Job*, 149, 1. Deus dicitur pax nostra quinque modis, *ibid.* Pax Dei concordat omnia, 513, 2: *Potestas et terror apud eum est, qui facit concordiam in sublimibus suis.* Quomodo Deus cuncta pacifice coordinet, *ibid.* Quomodo divina pax ad omnia pertingat, 513, 2. Pax Dei est inconcussa, 664, 2: *Ipso enim concedente pacem, quis est qui condemnet?* Pacem quam Deus dat, nemo infringere potest, *ibid.* Pax Dei quomodo super faciem terræ esse dicatur, X, 272, 2: *Pax enim Dei super faciem terræ.* Pacem quam senex Simeon habuit, quæ et quotuplex fuerit, XVI, 73, 2. Quam pacem Christus apostolis optaret et relinqueret, XX, 241, 2. Cur suis post resurrectionem pacem Christus apprecetur, XVI, 280, 1. Eam suis reliquit ex hoc mundo abiturus, 552, 1. Quid ea contineat, *ibid.* Cur eam iterum discipulis apprecetur, 631, 2. Eam apostoli hospitibus suis apprecari jubentur, XV, 264, 1, 2: *Intrantes autem in domum, salutate eam, dicentes: Pax huic domui.* Si eam hospites repellant, ad aprecantem reditura promittitur, *ibid.*, 2 et seq.: *Et si fuerit quidem domus illa digna, veniet pax vestra super eam; si autem non fuerit digna, pax vestra revertetur ad vos.*

Secundo. *Pax cum proximo.* Pax non solum habenda cum omnibus sed optanda et quærenda, *Psalm.* I, 206, 1: *Diverte a malo et fac bonum; inquire pacem, et persequere eam.* Pax est una de dotibus sacerdotis, XIV, 572, 1: *In pace et in æquitate ambulavit mecum, et multos avertit ab iniquitate.* Pax præcedat actum sacrificii, XV, 163, 1. Pacem ab adversario poscens, prior ostendit se magnanimum, VI, 47, 1: *Honor est homini qui separat se a contentionibus, omnes autem stulti miscentur contumeliis.* Pacis amabilitas, X, 494, 1, 2: *Ad insulas longe divulgatum est nomen tuum, et dilectus es in pace tua.* Animos sibi invicem connectit, XVIII, 623, 1: *Solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis.* Pacis inter cognatos bona varia, IX, 669, 1: *In tribus placitum est spiritui meo, quæ sunt probata coram Deo et hominibus: concordia fratrum, et amor proximorum, et vir et mulier sibi bene consentientes.* Pacis inter conjuges conciliandæ optima ratio, VI, 493, 2. Pax domestica qualis, *Job*, 149, 2: *Et scies quod pacem habeat tabernaculum tuum, et visitans speciem tuam non peccabis.* Domestica pax et quies præstantior est omni externa felicitate, *ibid.* Pacis et concordiæ bona recensentur, XI, 125, 1, 2; XIV, 445, 1, 2: *Si quidem ante dies illos merces hominum non erat....... neque introeunti, neque exeunti erat pax præ tribulatione..... Nunc autem non juxta dies priores ego faciam reliquiis populi hujus, dicit Dominus exercituum: sed semen pacis erit.* Pacem turbantes et lacerantes, sæpe graves dant pœnas, hic et in futuro, V, 165, 1.

Tertio. *Pax conscientiæ, seu pax cum seipso* Pax conscientiæ quantopere optanda, XX, 327, 2. Pax spiritus in quo sita sit, XV, 237, 1. Pax est quasi animæ signaculum, XIV, 352, 2. Illa quædam est incorruptio spiritus, XX, 314, 2: *Qui absconditus est cordis homo, in incorruptibilitate quieti et modesti spiritus.* Pax gignitur a patientia, VI, 13, 1. Ea est bello paranda, XIX, 106, 2: *Pax Christi exultet in cordibus vestris, in qua et vocati estis in uno corpore.* Pax proprie est piorum, XX, 43, 1. Pax est comes justitiæ, IX, 182, 2: *Esto firmus in via Domini, et in veritate sensus tui et scientia, et prosequatur te verbum pacis et justitiæ.* Charitatis comes et filia est, XX, 654, 2: *Misericordia vobis, et pax et charitas adimpleatur.* Soror est sapientiæ, 166, 1: *Quæ autem desursum est sapientia, primum quidem pudica est, deinde pacifica, modesta, suadibilis, bonis consentiens.* Est gratiæ effectus et comes, 241, 2: *Gratia vobis et pax multiplicetur.* Pacem animi dant sapientia divina, et timor Dei, IX, 77, 2: *Corona sapientiæ timor Domini, replens pacem, et salutis fructum.* Pacem possidet justus, eamque aliis aspirat, V, 300, 2. Pace perenni fruitur sapiens, X, 567, 2: *Videte oculis vestris quia modicum laboravi, et inveni mihi multam requiem.* Pacem in peccatis habens, prope est obdurationi, XIV, 420, 1. Pax conscientiæ necessaria volenti in virtute proficere, 344, 1. Est scutum quo omnia hostium tela eliduntur, XIX, 63, 2: *Et pax Dei quæ exsuperat omnem sensum, custodiat corda vestra et intelligentias vestras in Christo Jesu.* Pax reddit nos dæmonibus terribiles, 64, 1. Pax vera ex convitiorum victoria, *Job*, 400, 1, 2. Pacis actiones quales, 477, 2. *Acquiesce igitur ei, et habeto pacem: et per hæc habebis fructus optimos.*

Pax conscientiæ et spiritus quantum si bonum, V, 367, 1: *Non contristabit justum quidquid ei acciderit; impii autem replebuntur malo:* XVIII, 91, 1: *Justificati ergo ex fide, pacem habeamus ad Deum per Dominum nostrum Jesum Christum,* 568, 2; XX, 492, 2: *Propter quod, charissimi, hæc expectantes, satagite immaculati et inviolati inveniri ei in pace.* Pax, domitis concupiscentiis, in anima quantum bonum afferat, XIV, 344, 1. In tali anima habitat Deus, *ibid.* Pax reddit opera nostra grata Deo, XX, 169, 1. *Fructus autem justitiæ in pace seminatur facientibus pacem.* Pacis quinque bona, *ibid.*, 2. Pacis effectus, XIX, 64, 1. Pax majus est bonum omnibus deliciis, VI, 30, et seq. Pacis spiritualis elogia, XIX, 106, 2; *Job*, 477, 1. Pax in hoc mundo quomodo quærenda sit,

Psalm. I, 206, 1. Pax perfecta haberi nequit in hac vita, *ibid.*

4° *Pax æterna seu beatitudo cœlestis.* Pax cœlestis Jerusalem est inquirenda, *Psalm.* I, 206, 1. Pax et felicitas plena esse nequit, nisi semper duret, XII, 439, 2. Pax et suavitas regni cœlestis quanta, XI, 370, 1, 2 et seqq. (*Vide* BEATITUDO, CŒLUM, GLORIA CŒLESTIS).

PAXILLUM. Per paxillum intelligitur modica firmitas, symbolice principes et magistratus e gente Judaica, IV, 224, 1, 2; XIV, 479, 1. Paxillus est imago Eliacim, XI, 344, 1.

PECCARE, PECCATOR, PECCATUM.

CAPUT PRIMUM.

DEFINITIO, NATURA PECCATI, ET QUOTUPLICI SENSU VOX *peccati* IN SCRIPTURIS ACCIPIATUR.

1° *Peccatum quid sit,* XXI, 112, 2. Peccatum idem est quod opus malum, XX, 51, 2. Peccatum est obliquitas et iniquitas, V, 22, 1, 2. Peccatum an magis quid quam iniquitas, XX, 530, 2 et seq. : *Si confiteamur peccata nostra, fidelis est et justus, ut remittat nobis peccata nostra, et emundet nos ab omni iniquitate;* 567, 1 : *Omnis qui facit peccatum, et iniquitatem facit, et peccatum est iniquitas* (*Vide* INIQUITAS). Peccator omnis quomodo dicatur prævaricator, *Psalm.* II, 326, 2 : *Prævaricantes reputavi omnes peccatores terræ.* In peccato est aversio a Deo Deique lege et conversio ad prosperitatem bonorum temporalium, V, 53, 2 : *Aversio parvulorum interficiet eos, et prosperitas stultorum perdet illos.* Peccatum est error vitæ et morum, XX, 424, 1, 2. Peccatum et delictum quomodo differant, II, 43, 1. Peccatum est quod scienter fit, delictum quod ignoranter, quod probatur multis rationibus, *ibid.* et 2. Peccati et delicti triplex discrimen ex Hebræis et Patribus; sæpe pro eodem accipiuntur, XVIII, 600, 1 : *Et vos, cum essetis mortui delictis et peccatis vestris.* Peccatum et delictum differunt in Scriptura quoad victimas pro illis offerendas, IX, 252, 2; X, 17, 2 : *Duæ species difficiles et periculosæ mihi apparuerunt : difficile exuitur negotians a negligentia, et non justificabitur caupo a peccatis labiorum.* Peccare dicitur quasi pellicare, V, 425, 1. Peccatum vocatur in Scriptura mendacium, quia omne peccatum est mendacium practicum, XIV, 300, 1. Peccatum primum in pueris, ut plurimum est mendacium, *Psalm.* I, 373, 2 : *Alienati sunt peccatores a vulva, erraverunt ab utero, locuti sunt falsa.* Peccati propria descriptio, XIV, 205, 1. Peccator duplicem sustinet personam, I, 34, 2.

2° *Peccati natura.* Peccatum non est animæ substantia et forma, ut blasphemat Illyricus, XVIII, 455, 1 : *Eum qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit.* Peccatum est privatio boni, XIII, 605, 2 : *Quoniam convertistis in amaritudinem judicium, et fructum justitiæ in absinthium. Qui lætamini in nihilo, qui dicitis : Numquid in fortitudine nostra assumpsimus nobis cornua?* Peccatum est privatio entis, V, 307, 1. Peccatum omne æque est peccatum in omni tempore et circumstantia, IX, 454, 2 : *Nemini mandavit impie agere, et nemini dedit spatium peccandi.*

3° *Quotuplici sensu vox* peccati *in Scriptura accipiatur,* I, 28, 2. Peccatum in Scriptura tripliciter sumitur, pro peccato proprie dicto, pro pœna peccati, pro hostia pro peccato, XIII, 338, 2 : *Peccata populi mei comedent, et ad iniquitatem eorum sublevabunt animas eorum.* Peccata populi quomodo dicantur sacerdotes comedere, II, 41, 1. Tripliciter peccata populi comedunt, XIII, 338, 2. Peccatum in Scriptura sæpe sumitur pro hostia quæ pro peccati expiatione offertur, V, 412, 2; 442, 2; IX, 120, 2; XIV, 212, 1; XVIII, 28, 1; 130, 1 : *Deus Filium suum mittens, in similitudinem carnis peccati, et de peccato damnavit peccatum in carne;* 455, 1 : *Eum qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit;* XIX, 450, 2 : *Sic et Christus semel oblatus est ad multorum exhaurienda peccata; secundo sine peccato apparebit expectantibus se in salutem.* Peccata sunt morborum et omnis ærumnæ occasio, et inde hæc pro illis capiuntur, XI, 629, 1 : *Vere languores nostros ipse tulit, et iniquitates nostras ipse portavit.* Peccatum aliquando est quasi persona habens artem peccandi, XVIII, 121, 2 : *Peccatum, occasione accepta per mandatum, seduxit me, et per illud occidit..... Peccatum ut appareat peccatum, per bonum operatum est mihi mortem; ut fiat supra modum peccans peccatum per mandatum.* Peccatum Adæ et omnia ex illo secuta, vocantur vetustas, XVIII, 202, 2 : *Nolite conformari huic sæculo, sed reformamini in novitate sensus vestri.* Peccatorum manus quid, *Psalm.* I, 224, 2 : *Non veniat mihi pes superbiæ, et manus peccatoris non moveat me.* Dies peccatorum qui dicantur, IX, 516, 1 : *Homo sapiens in diebus metuet, et in diebus delictorum attendet ab inertia.*

4° *Peccati varia emblemata,* XIV, 419, 2.

CAPUT SECUNDUM.

DE PECCATI SUBJECTO ET CONDITIONIBUS AD PECCANDUM REQUISITIS.

1° *Peccatores sunt omnes, et peccato obnoxii,* XV, 192, 2; XVIII, 73, 2 : *Omnes enim peccaverunt, et egent gloria Dei;* XX, 133, 2 : *In multis enim offendimus omnes;* 527, 1; 528, 2 : *Si dixerimus quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, et veritas in nobis non est;* 531, 1, 2 *Si dixerimus quoniam non peccavimus, mendacem facimus eum, et verbum ejus non est in nobis,* 687, 2. A peccato nemo est immunis, XVI, 433, 2 : *Cum ergo perseverarent interrogantes eum, erexit se* (Jesus) *et dixit eis : Qui sine peccato est vestrum, primus in illam lapidem mittat.* A peccato nemo mundus, quo sensu, VI, 56, 2 : *Quis potest dicere : Mundum est cor meum, purus sum a peccato?* Nec sine eo diu vivere quis potest, *ibid.* Peccatores sumus ab utero, *Job,* 315, 2. Mortalia omnia nemo vitare potest, sine Dei gratia, XX, 687, 2 : *Ei autem qui potens est vos conservare sine peccato et constituere ante conspectum gloriæ suæ immaculatos..... soli Deo Salvatori nostro..... gloria et magnificentia.* Peccata etiam post remissionem molestant, *Job,* 255, 1 : *Si peccavi, et ad horam pepercisti mihi, cur ab iniquitate mea mundum me esse non pateris?* Peccandi necessitas hominem humiliat et eum semper pavidum reddit, 32, 1 : *Itaque, charissimi mei..... cum metu et tremore vestram salutem operamini.*

2° *Peccatum, ut peccatum sit, debet esse voluntarium,* XV, 352, 1 : *Non quod intrat in os coinquinat hominem, sed quod procedit ex ore, hoc coinquinat hominem,* XX, 57, 1 : *Deinde concupiscentia, cum conceperit, parit peccatum.* Si voluntarium non sit, non est peccatum, XVIII, 120, 1. In nos dominari nequit nisi nos sponte ei addicamus, 112, 1; 113, 1 : *Peccatum enim vobis non dominabitur : non enim sub lege estis, sed sub gratia.* Peccatum, dum peccamus, nobis intrinsecus est, XVIII, 81, 1. Peccatum quadrupliciter consummatur, XX, 62, 1, 2 : *Peccatum vero, cum consummatum fuerit, generat mortem.*

An ante legem erat quidem peccatum actuale in mundo, sed non imputabatur ad pœnam mortis, XVIII, 101, 1 : *Usque ad legem enim peccatum erat in mundo; peccatum autem non imputabatur, cum lex non esset.* Per legem magis auctum, 104, 2 : *Lex autem subintravit ut abundaret delictum.*

N. B. Peccatum dividitur primum tum in originale tum in actuale.

CAPUT TERTIUM.

DE PECCATO ORIGINALI.

1° *Peccatum originale quid sit et in quo consistat.* Peccatum originale non est tetra vel mala substantia, ut delirat Illyricus, I, 134, 2 : *Videns autem Deus quod multa malitia hominum esset in terra, et cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malum omni tempore, pœnituit eum quod hominem fecisset in terra;* XVIII, 443, 2 : *Licet is, qui foris est, noster homo corrumpatur : tamen is, qui intus est, renovatur de die in diem.* Non est, ut vult Calvinus, morbida qualitas in anima existens, et perpetuo prava desideria excitans, XX, 55, 1. Non consistit in concupiscentia, sed in morali aversione a Deo, XVIII, 130, 1 : *Nihil ergo damnationis est iis qui sunt in Christo Jesu.* Peccatum originale sicut actuale est duplex : actuale et habituale, 99, 2. Est nobis voluntarium voluntate aliena, 100, 1. Est nobis proprium et inhærens, 450, 2. Peccatum originale per monstruum symbolice intelligitur, XIV, 517, 1.

2° *Peccati originalis existentia in omnibus hominibus asseritur.* Peccatum originale contra Pelagianos astruitur, XV, 212, 2. Originale peccatum habent omnes, XX, 527, 1. Electis et reprobis commune est, X, 352, 1 : *Væ vobis, viri impii, qui dereliquistis legem Altissimi! Et si nati fueritis, in maledictione nascemini; et si mortui fueritis, in maledictione erit pars vestra.* Peccatum originale omnes necessario trahunt ab Adamo, nisi præveniantur, XVIII, 100, 2 : *Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, et per peccatum mors, et ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt.* In eo omnes nascimur, XVI, 23, 2. Id ex Adamo trahunt parvuli et quidem omnes, X, 325, 1; XVIII, 98, 1; 101, 1.

3° *Quomodo contrahatur.* Peccatum originale ex Adamo trahimus, non tamen ratione particulæ alicujus carnis ex eo decisæ, XV, 354, 1. Quomodo id in Adamo omnis anima contraxerit, XIX, 415, 1. Quæ fuerit radix peccati originalis, *ibid.* Peccatum originale transfunditur et contrahitur per generationem opera viri, XIV, 517, 2; XVI, 23, 1; XVIII, 32, 1; 64, 2. Peccatum originale non propagatione, sed imitatione tantum in posteros transisse, hæreticum est, XVIII, 32; 97, 1. Radix peccati originalis non fuit in Christo, XIX, 415, 1.

4° *Peccatum originale quanta mala pepererit,* IX, 690, 1 : *A muliere initium factum est peccati, et per illam omnes morimur.* Est causa omnium pœnarum et malorum, XVI, 458, 1 : *Et interrogaverunt eum discipuli ejus : Rabbi, quis peccavit, hic, aut parentes ejus, ut cæcus nasceretur?* Peccatum originale cur vocetur jugum, X, 324, 2 : *Jugum grave super filios Adam, a die exitus de ventre matris eorum, usque in diem sepulturæ, in matrem omnium.* Per peccatum accisus est timor animalium erga hominem et hominis in illa dominium, IX, 477, 1 : *Posuit timorem illius super omnem carnem, et dominatus est bestiarum et volatilium.*

CAPUT QUARTUM.

DE PECCATO ACTUALI.

Peccata actualia maxime distinguuntur et dividuntur ratione causarum quibus producuntur; ratione gravitatis, ratione objecti, et præceptorum quibus opponuntur, et ratione modi.

ARTICULUS PRIMUS.

QUÆ SINT PECCATI ORIGO, CAUSÆ ET OCCASIONES.

1° *Peccati non est auctor Deus,* VI, 5, 1, 2; IX, 446, 2 : *Non dicas : Ille me implanavit; non enim necessarii sunt ei homines impii;* XVIII, 167, 1; XX, 51, 1 : *Nemo, cum tentatur, dicat, quoniam a Deo tentatur; Deus enim intentator malorum*